

Az FVS pénzügyi megvalósíthatóságára vonatkozó üzleti modell

*TOP_Plusz 1.3.1-21-FE1-2022-00002 sz. projekt II. mérföldkőre elkészített
önkormányzati véleményezésre szóló változat*

2023. december

MBH CONSULTING

Tartalom

1.	Vezetői összefoglaló	5
2.	Bevezető	8
3.	Finanszírozási hiányosságok, projektportfólió	10
3.1.	Település gazdasági helyzetének bemutatása	10
3.1.1.	Gazdasági és társadalmi jellemzők	10
3.1.2.	Korábbi időszakok fejlesztései tapasztalatai	14
3.2.	Önkormányzati fejlesztési célok	16
3.3.	A települési fejlesztések kiemelt aktorai	17
3.3.1.	Nagyobb helyi vállalkozások	17
3.3.2.	Egyéb helyi vállalkozások	18
3.3.3.	Befektetők	18
3.3.4.	Testvérvárások	18
3.4.	Projektportfólió: FVS és interjúk összegzése	19
4.	Elérhető források és kapcsolódó szabályozási környezet	23
4.1.	Eszközrendszer	23
4.1.1.	Vissza nem térítendő támogatások	23
4.1.2.	Piaci hitelek	23
4.1.3.	Kedvezményes hitelek	24
4.1.4.	Kötvénykibocsátás	24
4.1.5.	Városfejlesztési alapok	24
4.1.6.	Energiahatékonyság-alapú szerződés (EPC)	26
4.1.7.	Közösségi finanszírozás	26
4.2.	Bevonható források	26
4.2.1.	2021-2027-es Uniós források	26
4.2.2.	Közvetlen brüsszeli források	29
4.2.3.	Egyéb hazai források	29
4.3.	Releváns pénz- és tőkepiaci szabályok	34
4.3.1.	Stabilitási törvény	34
4.3.2.	Kötvénykibocsátás	35
4.3.3.	MNB Zöld tőkekövetelmény rendszere	36
4.3.4.	Magánforrás bevonásának keretei	36
5.	Finanszírozási javaslatok	38
5.1.	Projektek és források összekapcsolása, ideális forrásszerkezet	38
5.2.	Intézményi szempontok	39
5.2.1.	Projektek gyűjtése, becsatornázása	39
5.2.2.	Projekttypusok elkülönítése	39
5.2.3.	Projektfejlesztés	41

5.2.4. Forrásmix	42
5.3. Finanszírozási javaslatok projektek szerint	42
5.3.1. Nem megtérülő projektek	42
5.3.2. Bevételt termelő projektek	43
6. Melléklet:.....	45
6.1. melléklet: Enying legnagyobb vállalkozásai.....	45
6.2. melléklet: Interjúalanyok.....	46
6.3. sz. melléklet: Enying stratégiai célrendszere.....	47
6.4. sz. melléklet: Nem megtérülő elemeket tartalmazó intézkedések és lehetséges források..	49
6.5. sz. melléklet: Bevételt termelő elemeket tartalmazó intézkedések és lehetséges források	53

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Bevezetés

A TOP-PLUSZ-1.3.1-21 pályázati felhívás 2.1.2.1. pontja kötelezően megvalósítandó elemként határozza meg a „A város projektjeire, az akcióterületeire és az FVS¹ pénzügyi megvalósíthatóságára vonatkozó üzleti modell, üzleti terv” elkészítését. Jelen Üzleti modell készítésének időpontjában még nem állt rendelkezésre módszertani útmutató, amely pontosan meghatározza az Üzleti modellel szembeni elvárásokat, annak kötelező tartalmi elemeit. A felhívás szövegéből azonban a források minél szélesebb körű bemutatása és a projektek „megtérülő” és „nem megtérülő” csoportokra való szétválasztása fogalmazható meg elvárásként. A tanulmány felépítése – illeszkedve a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (továbbiakban: FVS) Finanszírozás terv fejezetének logikájához és a hivatkozott felhívás elvárásaihoz – az alábbi szerkezetet követi:

- Finanszírozási hiányosságok, projektportfólió: a településen azonosított, a város stratégiai céljaihoz illeszkedő projektek azonosítása. Ezen felül ez a rész mutatja be a település gazdasági és társadalmi helyzetét, stratégiai céljait. Itt kerülnek bemutatásra a település meghatározó gazdasági szereplői.
- Elérhető források, szabályozási környezet: az azonosított projektekhez reálisan figyelembe vehető elérhető finanszírozási lehetőségek bemutatása, különös tekintettel azok főbb szabályozási korlátaival.
- Finanszírozási modell: forrásbevonási lehetőségek hozzárendelése az azonosított projektekhez, intézkedésekhez. Intézményfejlesztési javaslatok a projektek fejlesztésére, a finanszírozási források hatékony bevonása érdekében.

Finanszírozási hiányosságok, projektek

- Bár Fejér vármegye a legtöbb gazdasági mutató alapján kiemelkedik az országos átlagból, a vármegyén belül az egyes települések között jelentős fejlettségbeli különbségek azonosíthatók. Ennek szemléletes mutatója az egy vállalkozásra eső jegyzett tőke, ami Enyingen alig tizede a Fejér vármegyei átlagos értéknek. A vállalkozói aktivitás ugyancsak alacsony a településen. Enying gazdasági szerkezetében domináns szerepet tölt be a mezőgazdaság. A mezőgazdaságban működő vállalkozások aránya 35,42%, ami mind a megyei (11,3 %), mind pedig az országos átlagot (27,3%) jelentősen meghaladja.
- A település térségbeli elhelyezkedése ugyan kedvezőnek tűnik, de nyolc kilométerre az M7 autópályától a Székesfehérvár és a Balaton (Siófok) közötti „vákuum zónában” fekszik, térsége kívül esik a megye két megyei jogú városának hatásterületén is. Ezen felül a Balaton közelsége sem jelent konkrét gazdasági előnyt a település számára.
- A demográfiai jellemzők nem kedveznek a gazdasági fejlődésnek. A helyi népességet az aktív korúak csökkenő aránya jellemzi, az alkalmazottak körében az alacsony presztízsű (képzettség nélküli, betanított munkaerő) foglalkoztatottak aránya 61% volt 2020-ban. Ez az érték az előző Integrált Településfejlesztési Stratégiában (továbbiakban: ITS) helyzetfeltárási részben rögzített 16%-kal magasabb. A szociodemográfiai, foglalkoztatási státusz Enyingen nem csak a gazdaság megerősödését nehezíti, hanem súlyos terheket ró a város közszolgáltatási rendszerére is.

¹ Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

- Az FVS 23 intézkedést és 52 beavatkozást nevesített, amelyek a város stratégiai céljaihoz illeszkednek. A tanulmány készítése során folytatott interjúkon újabb, előkészítés alatt álló vagy tervezett projektet, beavatkozást nem sikerült azonosítani.
- A beavatkozások, projektek végrehajtásában (és akár finanszírozásában) különböző szereplőkre lehet támaszkodni. Ezek között kiemelhetők a helyi vállalkozások, amelyek az interjúk során is jelezték együttműködési szándékukat akár kisebb projektek végrehajtásában; a civil szervezetek, amelyek már most is partnerként vesznek részt az FVS-ben nevesített beavatkozások előkészítésében. Ezen felül nem elhanyagolhatók a testvérvárosi kapcsolatokban és a lakossági (közösségi) hozzájárulásban rejlő lehetőségek.

Elérhető források, szabályozási keretek

- A város jellemzően vissza nem térítendő forrásból finanszírozza fejlesztéseit. Likviditási célú folyószámlahittel rendelkezik, ezen felül a támogatások mellett önerő kiegészítésére van lehetősége fejlesztési hitel bevonásával.
- Jelen vizsgálatban számba vettük a jelenleg vagy közeljövőben várhatóan elérhető finanszírozási eszközök és források széles körét. Hagyományos forrásnak tekinthetők a vissza nem térítendő támogatások. Ebben a körben azonban nem csak az önkormányzat, hanem a helyi vállalkozások és civilek számára elérhető forrásokat is figyelembe vettük.
- Az üzleti modellben bemutatunk olyan eszközöket, amelyek újszerűnek mondhatók, de középtávon nagyobb jelentőséggel bírhatnak a települések finanszírozásában. Ezek közül kiemelhetők a zöld finanszírozási eszközök (zöld kötvény) és az uniós forrásból kialakítható pénzügyi eszközök (kedvezményes hitelek vagy városfejlesztési alap vagy alapok). Közös jellemzőjük, hogy olyan projektek finanszírozására alkalmasak, amelyek némi bevételt termelnek. Ebből a szempontból kulcsfontosságú már a projektfejlesztési kezdeti szakaszában elkülöníteni a visszatérítendő forrásból finanszírozható és nem finanszírozható projekteket.
- A szabályozási keretek közül a Stabilitási törvény (önkormányzati hitelfelvétel szabályozása) és a kötvénykibocsátásra vonatkozó előírásokat tartjuk a leginkább meghatározónak.

Finanszírozási javaslatok

- A finanszírozás szempontjából elsődlegesnek tekinthető, hogy azonosítható-e valamilyen bevételtermelő elem a projektben, illetve módosítható, kiegészíthető-e úgy a projekt tartalma, hogy az valamilyen bevételtermelő elemmel „gazdagodjon”. Vizsgálataink során tíz olyan beavatkozást azonosítottunk, amelyen belül olyan projektek alakíthatók ki, amelyek valamilyen visszatérítendő típusú forrás bevonására is alkalmasak lehetnek.
- A projektfejlesztési és előkészítési folyamat kialakításához a következő fontosabb lépések szükségesek:
 - **Projektgyűjtés:** Enying városának meghatározó vállalkozásai az interjúkon nyitottságot mutattak a város fejlesztési céljainak elérésében való együttműködésre. Ehhez olyan platformot kell teremteni, amelyen keresztül a településen felmerülő, tervezett fejlesztések gyűjthetők, rendszerezhetők (akár vállalkozói, akár civil, akár lakossági oldalról érkezzenek). Így azonosíthatóak azok a projektek, amelyeket csak nyomon kell követni, amelyekben valamilyen típusú önkormányzati hozzájárulásra, támogatásra van szükség és amelyekhez valamilyen kiegészítő forrás bevonására is szükség lehet az önkormányzat oldalán.

- **Projekt elkülönítése a bevételtermelés lehetősége alapján:** Egy projekt fejlesztésének logikája eltérő attól függően, hogy piaci forrás bevonását vagy kizárólag vissza nem térítendő forrás bevonását célozza. Ehhez nyújt támpontot a 6.4. és 6.5. számú melléletekben adott elkülönítés.
- **Projektfejlesztés:** A piaci gyakorlatban a befektetők lényegesen több projektet értékelnek, mint amibe befektetnek. Célszerű tehát minél előbb megkezdeni az azonosított projektek fejlesztését, amelyek jövedelmet generálhatnak, így alkalmasak valamilyen visszatérítendő típusú forráson keresztül finanszírozásra.
- **Forrásmix:** A forrásmix összeállítása azt a célt szolgálja, hogy meghatározzuk a minimálisan szükséges vissza nem térítendő forrás arányát és meghatározzuk a tervezett célokhoz, projektelemekhez kapcsolódó legalkalmasabb forrásbevonási lehetőségeket.
- Az eddig azonosított beavatkozásokat rendszereztük aszerint, hogy azok bevétel termelésére (így visszatérítendő típusú forrás bevonására) esetleg alkalmasak-e vagy sem.
 - A bevételt közvetlenül nem vagy rendkívül alacsony mértékben termelő projektek/beavatkozások vannak többségben az FVS intézkedései között. Ezen belül azonban prioritást élveznek azok a projektek, amelyekben megjelenik valamilyen együttműködő partner (vállalkozás vagy civil partnersége mellett a projekt nagyobb eséllyel tud további forrást is bevonni kiegészítő jelleggel); illetve azok, amelyek kiemelten alkalmasak további megtérülő projektek generálására (turizmusfejlesztési koncepció, barnamezős területek hasznosításának vizsgálata). 13 ilyen beavatkozást azonosítottunk.
 - A bevételt termelő vagy költségmegtakarítást eredményező és ezért valamilyen visszatérítendő típusú forrás – teljes vagy részleges – bevonására alkalmas projekteket a 6.5. sz. mellékletben foglaltuk össze. Alapvetően a turisztikai fejlesztések, a helyi agárpiaci vállalkozások innovációját szolgáló fejlesztések, a kihasználatlan területek hasznosítása, iparterület kialakítása és az épületenergetikai fejlesztések tartoznak ebbe a körbe.

2. BEVEZETŐ

A Miniszterelnökség Területfejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága, mint Támogató Enying Város Önkormányzatával, mint Kedvezményezettal támogatási szerződést kötött 2023. március 29-én a Fenntartható városfejlesztési stratégiák elkészítésére TOP-PLUSZ-1.3.1-21-FE1-2022-00002 azonosító számon. Enying Város Önkormányzata „*Enying Városfejlesztési Stratégiájának (FVS) és TOP Plusz Városfejlesztési Programtervének (TVP) elkészítése*” tárgyban írt ki nyílt közbeszerzési eljárást, amely eredményeként a legkedvezőbb ajánlatot tevő MKB Consulting Zrt. és Enying Város Önkormányzata vállalkozási szerződést kötött az ajánlatban foglalt feladatok elvégzésére. Ezen feladatokból „A város projektjeire, akcióterületeire és az FVS pénzügyi megvalósíthatóságára vonatkozó üzleti modell, üzleti terv” c. stratégia elkészítés elvégzésébe az MKB Consulting Zrt. (2023. május 1-től MBH Consulting Zrt.) szakági tervezőket vont be.

A TOP-PLUSZ-1.3.1-21 pályázati felhívás 2.1.2.1. pontja kötelezően megvalósítandó elemként határozza meg a „A város projektjeire, az akcióterületeire és az FVS pénzügyi megvalósíthatóságára vonatkozó üzleti modell, üzleti terv” elkészítését. Ezen felül "az FVS üzleti modellre épülő tervezést valósít meg, mely figyelembe veszi a különböző forrásbevonási lehetőségeket a TOP Plusz forrásain túlnyúlóan is (operatív programok, hazai forrás, pénzügyi eszközök, magántőke bevonás stb.), valamint a beavatkozások megtérülő és nem megtérülő jellegét is."

A jelen tanulmány készítésének időpontjában módszertani útmutató még nem készült, amely pontosan meghatározza az Üzleti modellel szembeni elvárásokat, annak kötelező tartalmi elemeit. A fent hivatkozott felhívás szövegéből azonban a források minél szélesebb körű bemutatása és a projektek „megtérülő” és „nem megtérülő” csoportokra való szétválasztása fogalmazható meg elvárásként.

Az Üzleti modell összeállításánál az alábbi fő szempontokat tartottuk szem előtt, amelyek meghatározták jelen vizsgálat módszertani kereteit:

- Törekedtünk az FVS, azon belül a beavatkozás/projektlista és a Finanszírozási terv fejezet tovább dolgozására, a korábban bemutatott információk aktualizálására.
- A projektek finanszírozásában kiemelt szerepet játszik a szabályozási környezet. A források bevonását, alkalmazhatóságának keretrendszerét külön fejezetben mutatjuk be.
- A gyűjtött és vizsgált projektek köre túlmutat a TOP-Plusz forráskeretén. Nem csak az önkormányzati, hanem a terület meghatározó szereplőinek projekt elképzeléseit is tartalmazza.
- Ahol elegendő információ állt rendelkezésre, ott igyekeztünk bemutatni a visszatérítendő támogatás bevonására alkalmas projekteket, illetve ahol arra lehetőség nyílt, ott a meglévő projekt elképzelést olyan bevételtermelő elemekkel egészítettük ki, amelyek alkalmassá tehetik a projekteket részben visszatérítendő típusú forrás bevonására is.

A tanulmány felépítése – illeszkedve az FVS Finanszírozás terv fejezetének logikájához – az alábbi szerkezetet követi:

1. Finanszírozási hiányosságok, projektportfólió: a településen azonosított, a város stratégiai céljaihoz illeszkedő projektek azonosítása. Ezen felül ez a rész mutatja be a település gazdasági és társadalmi helyzetét, stratégiai céljait. Itt kerülnek bemutatásra a település meghatározó gazdasági szereplői, melyekkel együttműködve kialakíthatóak a projektek hatékony finanszírozási keretei.

2. Elérhető források, szabályozási környezet: az azonosított projektekhez reálisan figyelembe vehető elérhető finanszírozási lehetőségek bemutatása, különös tekintettel azok főbb szabályozási korlátaival.
3. Finanszírozási modell: forrásbevonási lehetőségek hozzárendelése az azonosított projektekhez, intézkedésekhez. A projektek két részre választása aszerint, hogy termelnek vagy nem termelnek bevételt. Intézményfejlesztési javaslatok a projektek fejlesztésére, a finanszírozási források hatékony bevonása érdekében.

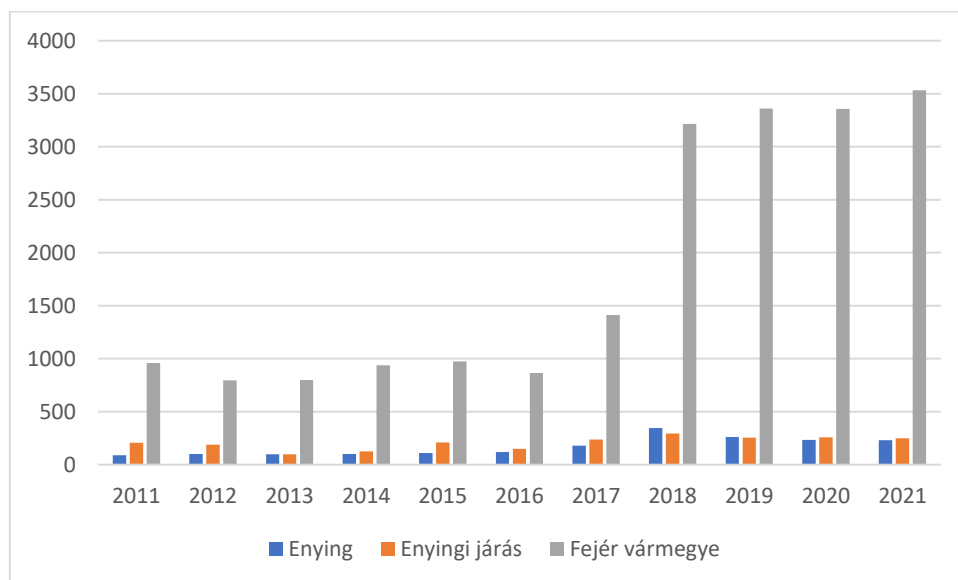
3. FINANSZÍROZÁSI HIÁNYOSSÁGOK, PROJEKTPORTFOLIÓ

3.1. Település gazdasági helyzetének bemutatása

3.1.1. Gazdasági és társadalmi jellemzők

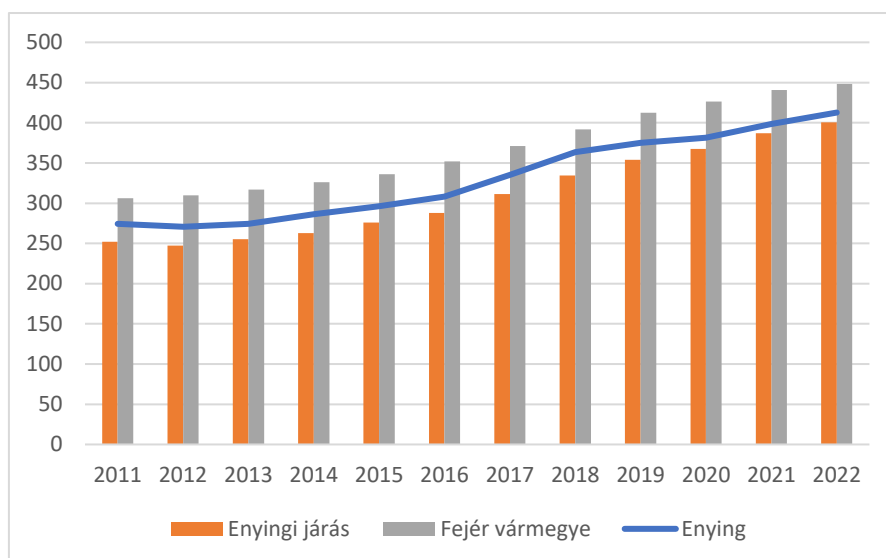
Az országos átlagot tekintve Fejér megye GDP-jének alakulása a Közép-dunántúli régión belül – egy rövid átmeneti időszakot követően – 2021-ben ismét a legmagasabb volt. A vármegyei adatokat figyelembe véve kijelenthető, hogy Fejér vármegyében általánosságban az országos átlag feletti az életszínvonal. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció és a Fejér Megyei Területfejlesztési Koncepció Enying térségét ugyanakkor a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott, alacsony versenyképességű periférikus térségek közé sorolja.

A vármegyén belül gazdasági fejlettség alapján jelentős különbségek találhatók az egyes települések között. Erre legjobb – egyben legszélsőségesebb – példa az egy főre jutó vállalkozások jegyzett tőkéje. Enying városa és Fejér vármegye átlaga között az elmúlt 10 évben 7-15-szörös különbség volt ezen mutatóban, mely évről évre tovább növekedett.

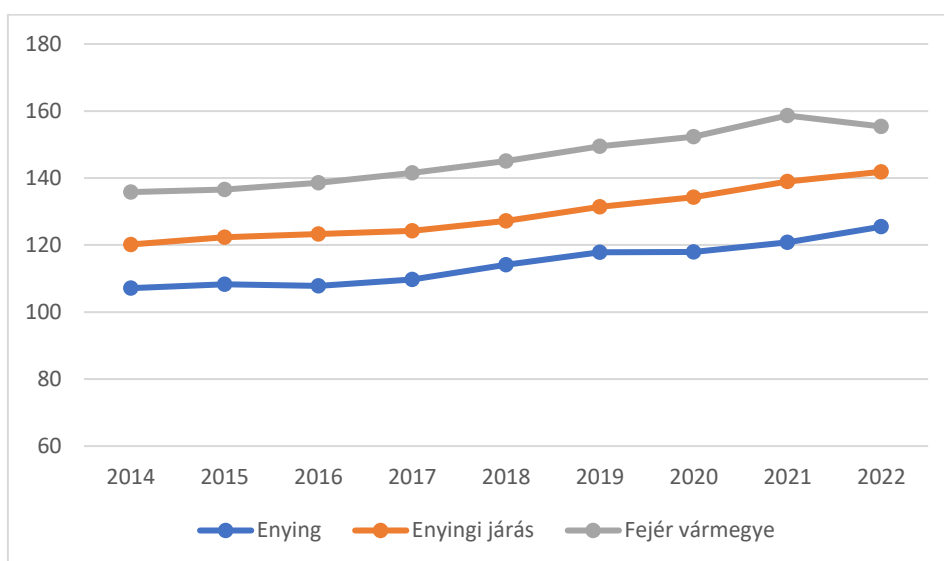
1. ábra: Vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra vetítve (2021) (Forrás: TeIR)

Ezzel szemben a vármegyében élők életszínvonalára vonatkozóan jóval beszédesebb adatot – az 1000 főre jutó személygépkocsik számát – tekintve jóval kiegyensúlyozottabb a helyzet. Bár apróbb eltérések vannak Fejér vármegye, az Enyingi járás és Enying város adatait tekintve, a tendencia és a növekedés mértéke szinte teljesen megegyezik.

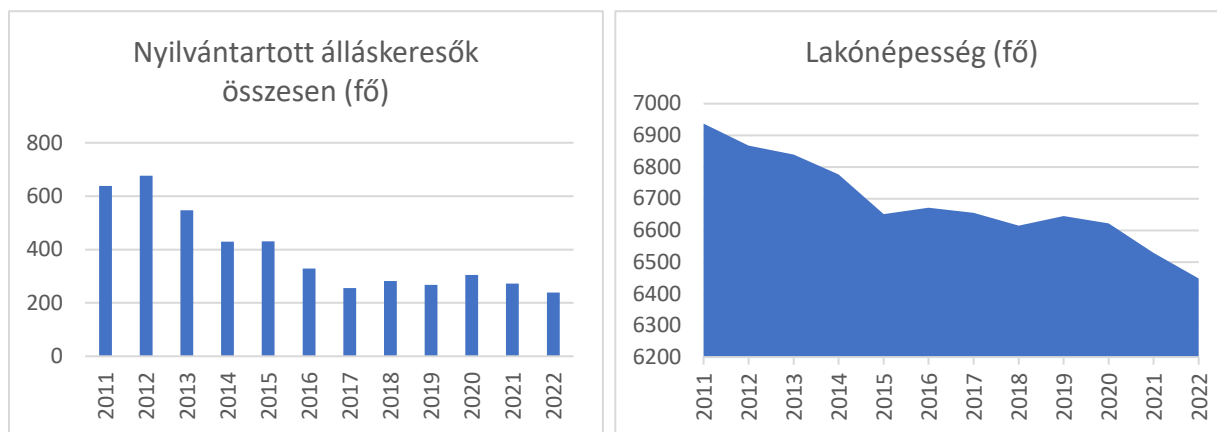
2. ábra: Személygépkocsik száma 1000 lakosra (2022) (Forrás: TeIR)

A regisztrált vállalkozások száma 1000 főre vetítve szintén hasonló tendenciát mutat a három vizsgált területen, azonban nominális számokban itt már jelentősebb különbségeket figyelhetünk meg. A Fejér vármegyében az 1000 főre eső vállalkozások száma 20-25%-al magasabb, mint Enying városban, a járás pedig pont a kettő között helyezkedik.

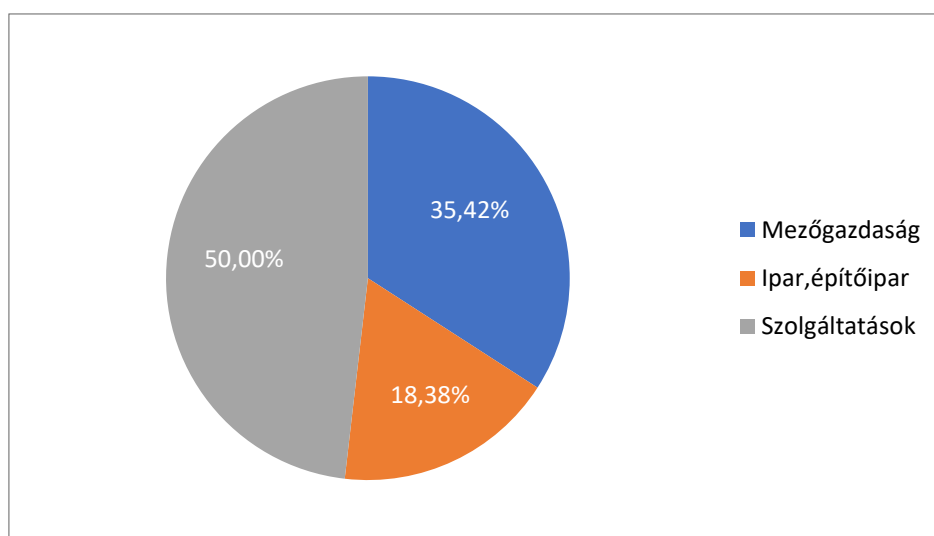
3. ábra: Regisztrált vállalkozások száma 1000 lakosra (2022) (Forrás: TeIR)

A nyilvántartott álláskeresők száma 2012-től 2017-ig szinte folyamatos csökkent, míg 2012-ben majdnem 700, addig 2017-ben már jóval kevesebb, mint 300 nyilvántartott álláskereső volt a településen. Azóta is körülbelül ezen a szinten sikerült tartani az álláskeresők számát. Bár időközben a lakosság létszáma is csökkent, a munkanélküliség mértékének csökkenése nagyságrendekkel nagyobb volt.

4. ábra: Nyilvántartott álláskeresők és a lakónépesség száma (2022) (Forrás: teir)

Enying gazdaságának ágazati struktúráját – természeti adottságaiból kifolyólag – a mezőgazdaság nagyobb súlya jellemzi. A mezőgazdaságban működő vállalkozások aránya 35,42%, ami mind a vármegyei (11,3%), mind pedig az országos átlagot (27,3%) jelentősen meghaladja. Ezzel szemben a szolgáltatásokban működő vállalkozások aránya (50,0) valamelyest elmarad az országos (62,6) és megyei (77,5) mutatóktól. Az ipar és építőiparnak a vállalkozások száma alapján viszonylag magas a részesedése. Ennek ellenére az ágazat - a nagyobb ipari vállalkozók hiánya miatt - kevésbé erősíti a település gazdaságát.

5. ábra: Az ágazatok részesedése a vállalkozások száma alapján (2021) (Forrás: TeIR)

A vármegye térszerkezete megosztottságot mutat. Annak ellenére, hogy országos összehasonlításban Fejér megye az autópályák hossza alapján a harmadik, forgalom tekintetében a negyedik volt 2019-ben², Enying 8 kilométerre az M7 autópályától a Székesfehérvár és a Balaton (Siófok) közötti „vákuum zónában” fekszik, térsége kívül esik a két vármegyei jogú városának hatásterületén is.

² Országos közúthálózat információs eredménytáblái, 2020 dec. 31-i állapot, Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2021.február

Fejér vármegye Magyarország területének 4,7%-án az ország népességének 4,3%-a számára nyújt lakóhelyet. 108 települése közül 15 város, amelyek között Enying a 8. legnépesebb, 6748 fővel (2020). Fejér megye népsűrűségétől (98 fő/km²) az Enyingi járásé (48 fő/km²), de még a járáson belül legsűrűbben lakott Enyingé is alacsonyabb (82 fő/ km²).

A három vármegye határán fekvő Enying város centrumfunkciója gyenge, pályája stagnáló, hanyatló. Járásközpont szerepköréhez képest gazdasági súlya elenyésző, infrastrukturális fejlettsége alacsony színvonalú.

A település talajtani adottságai a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kiemelkedően jók, azonban a termőterületen a nagytáblás, kedvezőtlen birtokszerkezetű, szűk faj- és fajtahasználatú, alacsony élőlomka-igényű mezőgazdaság jellemző, amelyhez nem kapcsolódik helyi feldolgozóipar. E domináns szektornak, jellege miatt, a foglalkoztatásra gyakorolt hatása csekély.

Képzettség tekintetében a város nem rendelkezik kedvező feltételekkel. Az alkalmazottak körében az alacsony presztízsű (képzettség nélküli, betanított munkaerő) foglalkoztatottak aránya 61% volt 2020-ban. Ez az érték az előző ITS helyzetfeltárásában rögzítetténél 16%-kal magasabb.

A helyi népességet jellemző csökkenő aktív korúak aránya, az egységes városi identitás hiánya, az alacsony presztízsű foglalkoztatottak túlsúlya, valamint az alacsony szinten stagnáló jövedelmi színvonal speciális megközelítéseket igényelnek.

A település északi részén a Budapest, Székesfehérvár és a Balaton déli partjának vasúti elérését biztosító országos és nemzetközi fővasútvonal fut, azonban a vasúti személyszállítást tekintve nincs közvetlen kapcsolata, vasútállomás nem található a településen. A településen belül népszerű közlekedési eszköz a kerékpár, azonban a főút átmenő forgalma a kerékpározást életveszélyessé tette és a közlekedés egyre inkább áthelyeződött a járdaszakaszokra, amelyek a gyalogos forgalom mellett már nem bírják el ezt a terhelést. A 64-es számú főút keresztül szeli Enying belterületét, ahol lakott területeket érint. Jelentős személygépjármű, illetve teherforgalma miatt negatív hatással van a levegőtisztaságra, valamint a terület zaj- és rezgéshelyzetére.

Összefoglalásként elmondható:

- A város nagytérségi beágyazottsága nagyon kedvező: az ország egyik fontos kapcsolati tengelyének közelében fekszik (M7), illetve – az Alföldet a Balatonnal és Észak-Dunántúllal összekötő - 64. sz. főút át is halad a településen. Az ország egyik jelentős turisztikai célpontjától 7 km-re, a hazai egy főre eső GDP tekintetében az ország harmadik legfejlettebb megyéjének székhelyétől pedig 35 km-re fekszik. Ezen adottságok tükrében, elérhetőség szempontjából Enying versenyképességének fejlődését e tényezők nem gátolják, sőt ehhez az átlagosnál is kedvezőbb terepet biztosítanak. A Balaton közelsége évek óta arra készíti a várost, hogy ezt a kedvező potenciált hasznosítsa.
- Képzettség tekintetében a város nem rendelkezik kedvező feltételekkel, mivel az érettségizettek és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya jelentősen alatta marad úgy az országos, mint a megyei átlagnak, illetve ugyanebben az összehasonlításban magasabb itt a középfokú végzettség nélküliek részaránya. A munkanélküliek jelentős része általános iskolai, szakiskolai és szakmunkás végzettségű.
- A munkába járók több mint fele naponta ingázik, illetve, a munkanélküliség évek óta magasabban alakul, mint akár az országos, a megyei, illetve az azon belüli járásközpontok átlaga.

- Kedvező termőhelyi adottságaiból adódóan Enying a térség mezőgazdasági központja. Jelenleg ennek a domináns szektornak a helyi foglalkoztatásra gyakorolt hatása csekély, iparszerű nagyüzemi, nagytáblás termelési jellege miatt.
- Enyingen a vállalkozói aktivitás szintje alacsony. A vállalkozások jelenleg jellemzően kisméretűek (mikrovállalkozások), hazai piacra orientálódnak, tőkeszegények, egyharmada a mezőgazdaságban működik.
- A város elektronikus hírközlési adottságai megfelelőek, ezért lehetősége van az e-gazdaság, e-kereskedelem, illetve az alternatív foglalkoztatási formák elterjesztésének (táv munka).

3.1.2. Korábbi időszakok fejlesztései tapasztalatai

A település fejlesztései elsősorban uniós forrás bevonása mellett valósultak meg az utóbbi években. Enyingen közel 4 milliárd forintnyi beruházás valósult meg az előző hét éves programozási időszakban, mintegy 3,2 milliárd forintos támogatás bevonásával. A legnagyobb önerős fejlesztési erőt a helyi vállalkozások biztosították, a projektek támogatási értékét kiegészítő fél milliárd forintnyi saját források biztosításával.

	Támogatott projektek száma	Szerződött összegek (M Ft)
EFOP	9	740,1
GINOP – vissza nem térítendő támogatás	20	465,7
GINOP – pénzügyi eszköz (kedvezményes hitel vállalkozásoknak)	15	337,5
KEHOP	1	245,2
KÖFOP	1	6,84
TOP	5	927,0

1. táblázat: 2014-20-as fejlesztési időszak nyerte pályázatait, hitelkérelmei

A 40 támogatott projektből fejlesztő hatást tekintve a gazdaságfejlesztési, vállalkozásfejlesztési projektek (GINOP, TOP iparterületfejlesztés, EFOP foglalkoztatásfejlesztés) voltak többségben, ahol a saját források biztosítása is rendszerint elvárás. 17 – vállalkozások által generált – projekt kifejezetten kapacitásbővítést, vállalkozásfejlesztést és eszközbeszerzést célzott (250 millió Ft-nyi támogatással), s csak egyetlen egy vállalkozási energetikai fejlesztési projekt futott a városban. Egy kutatás-fejlesztési-innovációs GINOP pályázat is megvalósult az időszakban, 150 millió Ft-os támogatási értékkel.

Két foglalkoztatást célzó GINOP pályázat került a támogatott projektek közé, de a nagyobb foglalkoztatási pályázatok a közösségi szereplők koordinációjában valósultak meg (további 4 EFOP és TOP pályázat) 770 millió Ft-os támogatási összeggel. A közösségfejlesztés (3 projekt) szintén megjelent a helyi humán erőforrás-fejlesztési célok között a vizsgált időszakban, mindösszesen 70 millió Ft-os nagyságrendű támogatási értékkel.

A 2014-20-as fejlesztési időszakban kedvezményes, nulla százalékos hitel is igénybe vették az enyingi vállalkozások. Összesen 15 projektre kötöttek hitelszerződést az MFB-vel, melyből kilencet a COVID járvány után bevezetett 10 millió forintos gyorskölcsön tett ki (Kamatmentes Újraindítási Gyorskölcsön). Öt technológiai korszerűsítési hitel és egy foglalkoztatást ösztönző hitelt használtak még fel az enyingi vállalkozások.

Kiemelt célterület volt még az iskolafejlesztés (infrastrukturális, eszközoldali, digitalizációs), a releváns 3 EFOP projekt keretében 200 millió Ft-os támogatás érkezett a városba.

Az önkormányzat 7 projektben volt kedvezményezett, s mindösszesen 1,5 milliárd Ft-os értékben valósított meg közösségi célú fejlesztéseket. Ezek közül a legkarakteresebb irány már ekkor is a zöld, energiahatékony város volt, míg a másik hangsúlyos vonal a források harmadát lekötő iparterületfejlesztési kezdeményezés volt. További közcélú fejlesztések valósultak meg még az ivóvízellátást, a tanuszodát, a közétkeztetést, valamint a szociális- és a családsegítést támogató projektek segítségével is (628 millió Ft összköltségvetéssel).

Konstrukció	Elnyert támogatás, Ft	Saját forrás, Ft	Projekt összköltségvetése, Ft
EFOP	819.584.289	0	819.584.289
GINOP	501.785.404	507.217.599	1.009.003.003
KEHOP	348.291.052	32.171.998	380.463.050
KÖFOP	7.000.000	0	7.000.000
TOP	1.519.480.596	177.226.213	1.696.706.809
Végösszeg	3.196.141.341	716.615.810	3.912.757.151

2. táblázat: A 2014-2020-as programozási periódusban Enyingben megvalósuló projektek konstrukció szerinti bontásban.

Forrás: A Térképtér adatai alapján saját gyűjtés és számítás, a 2022.05.08-i adattartalom alapján.

A fejlesztési projektek célterületeit összegezve a következők láthatók:

- A közösségi célok voltak a meghatározóak a várost érintő fejlesztésekben, s csak kisebb hangsúly jutott a közvetlen gazdaságfejlesztési beavatkozásokra. Ugyanakkor az infrastrukturális fejlesztések további lehetőségeket nyitnak a gazdaságfejlesztési projektek előtt a későbbiekben.
- Hangsúlyos volt az iskola modernizálása és fejlesztése, ami települési megtartó erőt képez és a foglalkoztatási trendeket is kedvezően befolyásolhatja a jövőben, szintén jó táptalajt szolgáltatva a gazdaságfejlesztési kezdeményezéseknek.
- A „zöld városi” irány, az energetikai átállás is komoly súlyt képviselt a fejlesztéseknél, jóllehet inkább a közcélú, kevésbé a magán szereplős projektekénél. A zöld és energetikai irány tehát folytatható lesz a 2021-2027-es időszakban is, jóval nagyobb vállalkozói és élénkülő lakossági aktivitással, illetve olyan partnerségekkel, amelyek képesek az egyes aktorokat integrálni (energiaközösségek, energetikai együttműködések).
- A városi iparterületi fejlesztés egyértelműen kijelöli a telephelylétesítési, foglalkoztatásbővítési jövőbeli fejlesztési irányokat, ami ugyancsak a gazdaságfejlesztés irányában hathat.
- A K+F fejlesztési irány nagyon alulreprezentált volt a városban, az innovációösztönzés, a K+F projektek megvalósítása éppen ezért olyan fejlesztési irány, amelyben jóval több kihasználható potenciál van városban.

3.2. Önkormányzati fejlesztési célok

Enying város 2021-27-es fejlesztési időszakra szóló Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája „A fiatalos, aktív és összetartó zöld város kiváló helyi termékeivel és ökoturisztikai kínálatával a Balaton szolgálatában” jövőképet fogalmazza meg. A stratégia elkészítésének célja az volt, hogy Enying város a széleskörű partnerségben megtervezett, egyeztetett, majd elfogadott stratégiai dokumentuma alapján a stratégiában lefektetett célokhoz illeszkedő projektjeit uniós és hazai forrásokból végre tudja hajtani. A dokumentáció Enying Fenntartható Városfejlesztési Stratégiához készített partnerségi tervet, a helyzetelemzést, helyzetértékelést, továbbá településfejlesztési koncepciót és integrált településfejlesztési stratégiát tartalmazza.

Enying jövőképeinek megvalósítását két stratégiai cél, azok alá tartozó öt rész cél és ezek elérését meghatározó intézkedések szolgálják. A stratégiai célok³:

- Városi kohézió megteremtése: Elsősorban a helyi identitás erősítését a meglévő népesség megtartását, az aktív korú népesség elvándorlásának megállítását, a minőségi humán szolgáltatások biztosítását és a hátrányos helyzetű népesség támogatását biztosítja.
- Élhető gazdasági központ kialakítása: A települési életminőség fejlesztését a települési terek megújítását és fenntartását, valamint a helyi gazdaság alapjainak megteremtését és a többlábbon álló gazdaság kialakulásának ösztönzését- szolgálja.

Enying a 2015-ben megfogalmazott jövőképeiből – Együttműködésen alapuló, erős-biztos identitású, élhető kulturális- és szolgáltatóközpont – fontosnak tartotta megtartani a belső és külső együttműködést, amelyet az összetartó jelzővel illetett. A Zöld Város Programban eddig elért sikereire büszke város, tovább kívánja vinni a zöld fejlesztéseket az élhető, megtartó város elérése céljából. Az együttműködésbe a fiatalokat aktivitásra szeretné serkenteni oly módon, hogy bevonja őket a véleményezési, döntési folyamatokba a városi önkormányzat, hogy a népesség helyben tartási célkitűzés teljesülni tudjon a helyi identitástudat kiépítésével, stabil megtartásával. A járás illetve nagyobb térségi kitekintésben a korábbi jelmondatban szereplő kulturális és szolgáltatóközpont fogalmakat a helyi termék és ökoturisztika váltotta fel, mint fókuszpont. A Balatonhoz való kapcsolódás kiemelten fontos a város számára.

A 2015-ben lefektetett településfejlesztési elvek lényegében nem változtak. A tartalmuk kiegészültek az elmúlt hét évben megnövekvő kockázati tényezőkre való válaszokkal. A klímaváltozásra, pandémiára, háborúkra, gazdasági válságokra eredményes és rugalmas (reziliens) cselekvésekkel kíván a város reagálni, úgymint a zöldítés, a digitalizáció, innovatív megoldások megvalósítása.

A stratégiai azonosította a település erősségeit és gyengeségeit. Enying erősségei közé sorolhatók a kedvező nagytérségi beágyazottság, a kiváló agrárpotenciál, továbbá az évszázados kereskedelmi-szolgáltató tradícióiból eredő lehetőségek. Ennek közismert tényezője az Alsótekeresi Faiskola. Ugyan a domináns agrárszektorban a városban jelenleg elhanyagolható a foglalkoztatási jelentősége, jelentős tartalékokkal rendelkezik a kézimunkaigényes foglalkoztatás elterjesztése szempontjából.

A kedvezőtlen szociodemográfiai adottságok ellenére sikerült az óvodai korosztályban a különböző szempontból hátrányos helyzetű gyermekek arányát csökkenteni, az intézményben már korábban módosított óvodai nevelési programnak köszönhetően, amelyben nagy hangsúlyt kapott a felzárkóztatás, tehetséggondozás.

Enying az elmúlt időszakban jelentős mértékű fejlesztéseket hajtott végre a zöldinfrastruktúra-hálózat kiépítése területén, minőségi megújulást hozva a beépített részek megnyitásával, funkcióbővítésekkel és

³ A teljes célrendszer a 2. sz. mellékletben található.

összekötő tengelyek kialakításával. E tényezők, amellet, hogy országosan kiemelkedő, egyes esetekben nemzetközileg is figyelemreméltó zöldfelületi arányt biztosítanak a városnak és lakóinak (170 m²/fő, zöldfelület, 44 m²/fő közpark), említésre méltó klimatikus hatást szolgáltatnak (árnyékolás, hőmérséklet kiegyenlítés, páratartalom, szélvédelem), valamint a Cinca-Csíkgát-patak nagyobb kiterjedéssel javítja a klimatikus hatásokat, csökkenti az üvegházhatású gázok okozta károkat.

Az elmúlt években elkezdődött egy zöld városközpont kialakítása, amely a tervezett nagytérségi feltételek (M8) teljesülésével együttjáró, az átmenő forgalmat elszívó hatásával megnyitja a lehetőséget a központi területek komfortossá tételére, minőségi, biztonságos kerékpáros közlekedésre is alkalmas Főút kialakítására. Gazdaságfejlesztési potenciállal bírnak, elsősorban a turizmus területén hasznosítható önkormányzati tulajdonú épületek, mint pl. a Batthyány kastély bekapcsolása a város és tágabb környezetének vérkeringésébe.

Enying gyengesége elsősorban az alacsony gazdasági teljesítménye. A megye térszerkezetében, fejlettségi erőterein kívüli vákuumterületen fekszik. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján az Enyingi járás a „kedvezményezett-” és „fejlesztendő”-ként az ország 198 járása között az 50 legutolsó (49.) közé esik. Fentiek tüneteinek elsősorban: a helyi vállalkozások alacsony foglalkoztatási szerepe; az elvándorlások következtében csökkenő aktív korú népesség, a napi ingázók magas aránya és az alkalmazottak alacsony presztízsű munkakörökben való foglalkoztatása (ami az előző ITS óta romlott), s ez utóbbinak köszönhetően alacsony szinten stagnáló jövedelmi színvonal.

A kiváló termőterületeken a nagytáblás, kedvezőtlen birtokszerkezetű, szűk faj- és fajtahasználatú, alacsony élőkommunikációval mezőgazdaság jellemző, amelyhez nem kapcsolódik helyi feldolgozóipar.

A gazdasági ökoszisztéma oktatási-nevelési háttere nem elégséges a jövő igényeinek kielégítésére és a város megtartóképeségét sem szolgálja. A felsorolt szociodemográfiai, foglalkoztatási státusz Enyingen nem csak a gazdaság megerősödését nehezíti, hanem súlyos terheket ró a város közzolgáltatási rendszerére is. A városban az esélyegyenlőségi intézkedések fő célcsoportja a mélyszegénységben élők és a romák, akik nem képeznek egységes kulturális-etnikai vagy lakóhely szerinti csoportot. Ez a város széttagoltságával együtt az egységes városi identitás megteremtését nehezíti.

A figyelemreméltó zöldterületi fejlesztések ellenére a foltszerű hálózati elemek között sok helyen hiányoznak, megszakadnak a lineáris kapcsolatok (pl. fasorok), ami miatt csökken a terület biodiverzitása, romlik az ökológiai értékük.

A fejlesztési irányokat meghatározó lehetőségek közül kiemelkedőek az Európai Unió 2021-2027 pénzügyi ciklusra tervezett alapok és az azokhoz kapcsolt támogatási célok, továbbá a közösségi irányelvek érvényesülésében rejlő potenciál. Hasonlóan fontos térségfejlesztő hatással járnak a kormány által támogatott nagyberuházások (M8 gyorsforgalmi út) Enying külső kapcsolataira.

Az erősségekben rejlő gazdasági potenciál hasznosulásának elengedhetetlen összetevője a komplex, integrált programok támogatása, a fent említetteken túli uniós (transznacionális, civil alapok, városok közötti együttműködések – URBACT stb.) pályázati lehetőségekből nyerhető tapasztalat, valamint az e-gazdaság, e-ügyintézés támogatása.

3.3. A települési fejlesztések kiemelt aktorai

3.3.1. Nagyobb helyi vállalkozások

A hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján is megfigyelhető, hogy a település számára kiemelt jelentőséggel bíró projekteknél – azok jellemzőitől függően – magánforrást is be lehet vonni. Ez jellemzően abban az esetben merül fel, ha a piaci szereplők üzleti lehetőséget is látnak a projektben akár

közvetett, akár közvetlen módon. Nem kizárt ugyanakkor, hogy társadalmi felelősségvállalási program keretében tudnak bekapcsolódni a vállalkozások egy-egy projekt megvalósításába. Jellemzően a nagyobb, tőkeerősebb vállalkozások részéről merül fel az együttműködési igény, de a kisebb vállalkozások is aktív résztvevői lehetnek a bemutatott intézkedéseknek.

A térség településeivel összevetve Enyingen kevés a nemzetközi beágyazottsággal bíró, jelentősebb vállalkozások száma, az export árbevétel aránya a megye járásszékhelyeihez viszonyítva igen alacsony, a külföldi tulajdon aránya pedig az egész vármegyében itt a legalacsonyabb, 5%. Az ezer főre jutó működő vállalkozások számában, Dunaújvárossal a sereghajtók közé tartozik.

Legnagyobb árbevétellel rendelkező Enying székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalkozások⁴:

- Mikó & Mikó Kft. (Gabonaféle - kivéve: rizs -, hüvelyes növény, olajos mag termesztése)
- Fertilia Trans Kft. (Közúti áruszállítás)
- Incon-Logistic Kft. (Egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatás)
- Alsótekeresi Faiskola Kft. (Egyéb évelő növény termesztése)

A helyi gazdasági szereplőkkel folytatott interjúk alapján jelentős növekedési, fejlesztési tervek nem rajzolódtak ki, a vállalkozók ugyanakkor egyértelmű nyitottságot mutattak a város stratégiai céljait szolgáló fejlesztésekbe történő bekapcsolódásba. Akár kisebb léptékű projektek (egy-egy buszmegálló felújítása) közös megvalósításában is partnernek mutatkoznak.

3.3.2. Egyéb helyi vállalkozások

Az előző részben és az 1. sz. mellékletben bemutatott jelentősebb mezőgazdasági, élelmiszeripari, valamint logisztikai cégek mellett a településen működő KKV-k meghatározó része működik a kereskedelem, vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás területén. Ezen vállalkozások érdeke is, hogy a város attrakció-fejlesztést, zöldfelületek kialakítását, kulturális szolgáltatások bővítését megfogalmazó intézkedései minél magasabb színvonalon valósuljanak meg, ezzel érdekeltté tehető a projektek megvalósításában.

Az üzleti modell készítése során ilyen további aktív szereplőt nem sikerült azonosítani.

3.3.3. Befektetők

A lehetséges magánbefektetői hozzájárulásokat figyelembe véve meg kell említeni azokat a piaci szereplőket, amelyek nem a településen vagy a térségben működnek, de sajátos piaci céljaik mentén érdekeltek lehetnek egy-egy innovatív, smart city termék vagy szolgáltatás elterjesztésében, referencia szerű bevezetésében. A projektek részleteinek kidolgozásában egyedileg kell megvizsgálni, hogy van-e olyan szereplő, amely egy ilyen típusú megkeresésre nyitott lehet.

Az üzleti modell készítése során ilyen befektetőt, érdeklődő szereplőt nem sikerült azonosítani. Fontos ugyanakkor, hogy Enying városa fel legyen készülve az ilyen típusú befektetői érdeklődésekre fogadására. (Ehhez nyújt további szempontokat az 5.2. fejezet.)

3.3.4. Testvérvárások

A jövőben felértékelődnek a közvetlen uniós források. Az Európai Bizottság pályázati rendszerében a városok számára elérhető finanszírozási lehetőségeknél jellemzően előnyt jelentenek a nemzetközi

⁴ Credit Online 2021-es adatai alapján. A legnagyobb árbevétellel rendelkező cégeket lásd az 1. sz. mellékletben.

együttműködések. Ebben a helyi nemzetközi vállalkozások mellett komoly szerepet tölthetnek be a testvérvárosi kapcsolatokon keresztül elérhető lehetőségek.

Testvérvárosok:

- Jukamenszkoje, (Oroszország) – megállapodás éve: 1995
- Bánffyhunyard (Románia) – megállapodás éve: 1999
- Bad Urach (Németország) – megállapodás éve: 2001
- Swierklany (Lengyelország) – megállapodás éve: 2008

A kapcsolatokra építve nem csak két vagy több önkormányzat/város közös pályázata képzelhető el, de az egyes településeken működő piaci szereplők vagy civil szervezetek közötti híd képzésével jöhetnek létre olyan platformok, amelyek alkalmasak közvetlen brüsszeli forrás bevonására.

A testvérvárosokkal kialakítandó (akár a helyi civilek bevonásával) szorosabb együttműködés fontos előrelépést jelenthet a településen befektetők felkutatásában vagy kisebb léptékű, társadalmi haszonnal járó projektek megvalósításában (pl. jó gyakorlatok a fiatalok döntéselőkészítésbe történő bevonásához kapcsolódóan, vagy prevenciós programok kialakítása, a tanoda fejlesztéséhez együttműködő partnerek felkutatása stb.)

3.4. Projektportfólió: FVS és interjúk összegzése

Az FVS 52 olyan intézkedést azonosított, amelyek előkészítettségi szintje jelenleg még jellemzően nagyon alacsony, ugyanakkor a település stratégiai céljait szolgálják rövid és hosszú távon. Ezt a listát kibővítettük azokkal az energetikai célú beruházásokkal, amelyek a település TVP-jében már megjelentek és önálló intézkedésként definiálhatóak.

Dimenzió	Intézkedések
Prosperáló	1. Megvalósíthatósági tanulmány készítése
	2. Önkormányzati tulajdonú, közösségi épületek felújítása
	3. Kastély: co-working iroda, rendezvénytér, vendéglátó létesítmények, helytörténeti látványosság, befektetők keresése
	4. Barnamezős területek és egyéb épületek felújítása és hasznosítása
	5. Turizmusfejlesztési koncepció megalkotása
	6. Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása
	7. Turisztikai szolgáltatás fejlesztés
	8. Turisztikai szállásfejlesztés
	9. K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban
	10. Rövid ellátási láncok fejlesztése
Zöldülő	11. Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés
	12. Községi, rekreációs területek fejlesztése
	13. Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése
	14. A Fő utca közterület-rendezése és zöldfelületi megújítása

Dimenzió	Intézkedések
	15. Városon belüli csapadékvíz elvezetés megoldása
	16. Ökológiai folyosók természetvédelmi célú rendezése
Digitális	17. Városi applikáció kidolgozása
	18. Szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, e-gazdaság, e gazdasági szereplők vonzása
	19. Bizonyos települési szolgáltatások térségi szintű szervezését segítő okos megoldások (erőforrásmegosztási célból)
	20. Szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület, online településmarketing és információs rendszerek létrehozása
Kiszolgáló	21. Belterületi utak felújítása
	22. Külterületi utak felújítása
	23. Regionális jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
	24. Helyi jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése
Megtartó	25. Lakossági kommunikáció stratégia és humánerőforrás fejlesztés
	26. A település kommunikációs platformjainak és kommunikációs infrastruktúrájának a fejlesztése (online és offline)
	27. Kulturális intézmény fejlesztése
	28. Települési ifjúsági és közösségi rendezvények szervezése
	29. Civil szervezetek támogatása
	30. Civil egyeztető fórum
	31. Helyi hagyományokhoz és sajátosságokhoz kapcsolódó nevelési program kialakítása
	32. Képzéssorozat a település intézményei számára
	33. Szemléletformáló lakossági akciók
	34. Átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatás biztosítása közösségi terek kialakítása, fenntartása céljából
	35. Távmunka támogatása infrastruktúrával és eszközökkel
	36. Digitális kompetencia fejlesztése
	37. ESZI humánerőforrás fejlesztés
	38. Óvodai és iskolai szociális program bővítése
	39. HH térkép készítése
	40. Krízishelyzetben lévő családok támogatása
	41. Otthoni jelzőrendszeres szolgáltatás kialakítása
	42. Szakápolás biztosítása
	43. Nappali ápolás időbeli kiterjesztése
	44. Biztos kezdet gyerekház és tanoda létrehozása
	45. Óvodai felzárkóztató programok kidolgozása, alkalmazása
	46. ILMT PROGRAM
	47. Nyári gyermekfelügyelet biztosítása
	48. Fiatalok bevonása döntéselőkészítési folyamatokba
	49. Óvodai intézmények felújítása

Dimenzió	Intézkedések
	50. Bér lakásprogram megvalósítása, fecskeházak és szolgálati lakások építése
	51. Prevenációs programok feltételeinek javítása
	52. Fogorvosi rendelő korszerűsítése szolgálati lakások kialakításával

3. táblázat: FVS-ben azonosított intézkedések

A TVP ezen intézkedésekből 12 darab olyan projektet határozott meg, amelyekhez már előzetes finanszírozási igény is társítható.

Projekt megnevezése	Indikatív finanszírozási igény (M Ft)
Kerékpárút fejlesztése	300
Közlekedésbiztonsági beruházások (64 úton)	15
Útfelújítás, járda felújítása, vízelvezetés (Munkácsi, Madarász, Liszt Ferenc, Völgy utca)	200
Zöld város program folytatása (alternatív vízforrások felkutatása, öntöző lehetőség, színpad felújítása, köz illemhely)	65
Játszóter építése Balatonbozsokon és Alsótekeresen	20
Tervezési dokumentumok előállítása	80
Balatonbozsok Tornyos iskola energetikai korszerűsítése	118
Közvilágítás korszerűsítése napelemes kandeláberekkel	20
Polgármesteri Hivatal villamos energetikai korszerűsítése	10
Helyi humán fejlesztések megvalósítása: települési rendezvények, humán szemléletformálás, mélyszegénységben élő gyermekek tanórán kívüli fejlesztése	169
Kossuth utcai ovi és Vas Gereben utcai ovi (tető, belső felújítás, külső eszközök)	124
Fogorvosi, orvosi rendelő kialakítása, szolgálati lakás	60

4. táblázat: TVP-ben meghatározott, finanszírozási igénnyel rendelkező projektek

A projektek körét a település meghatározó gazdasági szereplőivel folytatott egyeztetéseken⁵ igyekeztünk bővíteni, pontosítani. Ezen interjúk legfontosabb megállapításai:

- Az FVS készítése során azonosított projekteken kívül jelentősebb, a város fejlődése szempontjából meghatározó újabb projektek nem sikerült azonosítani.
- A turisztikai attrakciófejlesztés iránti igény, a Balaton közelségéből adódó előnyök kiaknázásának lehetősége több interjúban is felmerült. Ez alátámasztja az FVS-ben meghatározott stratégiai irányokat, egyúttal olyan kapcsolódási pontokat jelent, amelyeken keresztül a helyi gazdasági élet szereplői is be tudnak kapcsolódni az ezen célokat szolgáló önkormányzati projektek végrehajtásába.
- A mezőgazdasági és kertészeti tevékenységek innovációs „kényszerben” vannak. A klímaváltozás, a technológiai fejlődés miatt érezhetően szükség van olyan fejlesztésekre, amelyek hosszú távon

⁵ Az önkormányzaton kívül interjúkat folytattunk több meghatározó gazdasági szereplővel, ezek listáját lásd a 6.2. sz. mellékletben

is versenyképessé teszik a településen egyébként jellemzően erősnek számító gazdasági tevékenységeket.

- A helyi vállalkozások kisebb léptékű fejlesztésekben akár finanszírozással is hozzá tudnak járulni az önkormányzati projektek megvalósításához. Ezeket azonban megfelelő bizalmi légkör és intézményi keretek között lehet csak becsatornázni.
- Ahogy országosan, úgy Enyingen is megfigyelhető a munkaerőhiány, amelyre valamilyen módon reagálnia szükséges a településnek. Ez a piaci igény akár összeköthető a Megtartó dimenzió alá sorolt intézkedésekkel.
- A településnek nincs nagyobb befektető betelepítésére igazán alkalmas iparterülete. A város nagy kiterjedésű mezőgazdasági területekkel van „körbezárva”.

4. ELÉRHETŐ FORRÁSOK ÉS KAPCSOLÓDÓ SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

A projektek finanszírozásába bevonható források minél szélesebb körű számbavétele azon túl, hogy lehetővé teszi az intézkedésekre álló keret növelését (minél több helyről van forrás, annál több projekt valósítható meg), arra is lehetőséget ad, hogy egy-egy projekt finanszírozási szerkezete kedvezőbb legyen, ami növeli az eredményességet, hatékonyságot.

Meg kell különböztetni egymástól az eszközrendszert és a források eredetét. Az eszközrendszer a finanszírozási lehetőségek különböző módjait jelenti, míg a források eredete a finanszírozás forrására, azok eltérő szabályrendszerére utal. Az eszközök mögött különböző típusú források lehetnek és a forrásokból különböző típusú eszközök alakíthatók ki.

A következőkben azokat a forrásokat és eszközöket vesszük számba, amelyek Enying városa számára is elérhetőek lesznek a közeljövőben az azonosított beavatkozásokhoz illeszkedően.

4.1. Eszközrendszer

4.1.1. Vissza nem térítendő támogatások

A korábbi fejlesztési időszakokban a leginkább jellemző állami intézkedésnek a különböző vissza nem térítendő típusú támogatások számítottak. Jellemzően költségvetési keretből vagy az Európai Unió különböző, ilyen célra rendelkezésre álló alapjainak felhasználásával indultak ezek a programok, de egyéb, kisebb léptékű piaci vagy non-profit szervezeti háttérrel rendelkező programra is lehet példát találni.

A vissza nem térítendő támogatások elsődleges előnye, hogy azokkal a finanszírozók számára különösen kockázatos projekteket (alacsony biztosítéki háttér, egyáltalán nem megtérülő projektek, magas társadalmi haszon stb.), illetve beruházási típusokat (pl. aktuális piaci árak és költségek mellett lassabban megtérülő projektek) olyan forráshoz lehet juttatni, amivel ezek a finanszírozási akadályok mérsékelhetők és további – akár – piaci forrás bevonását is lehetővé teszik.

Hátrányuk ugyanakkor, hogy a piaci ösztönzők nem jelennek meg a programban (az ügyfél, a kivitelező és a finanszírozó oldalán is hiányzik – vagy legalábbis a piacinál hiányosabb – a forrás gondos és hatékony elköltésének kívánalma).

Működési modell szempontjából fontos rögzíteni, hogy ezekben az esetekben jellemzően állami vagy önkormányzati szervezetek vesznek részt a források kezelésében, a pályázatok befogadásának elbírálásában, a szerződéskötésben és a megvalósítás ellenőrzésében. Ez időigényesebbé teszi a program kialakítását és elindítását, hiszen az intézményi háttérrel (humán erőforrás, informatikai rendszerek stb.) előzetesen meg kell teremteni.

4.1.2. Piaci hitelek

Önkormányzatok a tanulmány készítésének időpontjában a Stabilitási törvény előírásai szerint vehetnek fel kereskedelmi bankoktól hiteleket (ennek részleteiről lásd a 4.3.1. fejezetet). Enying városa folyószámlahittel rendelkezik, fejlesztési forrásokat csak a pályázati támogatások önerő kiegészítésére von be. A 2023-as költségvetés⁶ adatai szerint 94 millió forintos likviditási célú hitellel rendelkezik. A

⁶ Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2023 (II.23) önkormányzati rendelete

hosszú lejáratú hitelek éves törlesztőrészelete 2023-ban 12,2 millió forint volt, 2025-ben pedig már 14 millióra tehető.

Fejlesztési célú piaci hitelek bevonása nem csak a Stabilitási törvény előírásai miatt korlátosak, de a jelenlegi magas kamatszint mellett sem tekinthető megfelelő forrásnak. Középtávon ugyanakkor a jegybanki alapkamat csökkenésével párhuzamosan a piaci kamatok csökkenésére lehet számítani, ami indokoltta teheti kiegészítő forrásként történő felhasználásra.

4.1.3. Kedvezményes hitelek

A kedvezményes hitelek jellemzően a piacinál alacsonyabb kamatot vagy kedvezőbb biztosítéki, fedezeti elvárásokat fogalmazznak meg, így az egyébként kockázatosabbnak számító projektek finanszírozása is befogadhatóvá válik. Az állami források mellett piaci források is könnyebben jelennek meg ezekben a konstrukciókban a hitelintézeteken keresztül. Ebbe a körbe sorolhatóak azok az összetettebb finanszírozási modellek is, ahol egy garancia szervezet is bekapcsolódik a forrás kihelyezésének folyamatába, ezzel magasabb kockázatvállalásra ösztönözve a hitelező intézeteket.

A modell egyik legfontosabb előnye, hogy a kihelyezett forrás visszaforg, így több projekt finanszírozása biztosítható, mintha ugyanekkora összeg vissza nem térítendő támogatás formájában állna rendelkezésre. A hitel könnyen kombinálható más típusú forrásokkal is, a bevonható magánforrás mértéke magasabb, mint a vissza nem térítendő támogatás esetén. Működési modell szempontjából különösen fontos, hogy a program lebonyolításában lehet támaszkodni a hitelintézetek infrastruktúrájára, bejáratott eljárásrendjére.

Önkormányzati finanszírozásban ilyen típusú forrás a múltban még nem volt jellemző, a jövőben azonban – a TOP Plusz forrásból – ilyen típusú pénzügyi eszközök megjelenése is várható.

4.1.4. Kötvénykibocsátás

Az önkormányzati kötvénykibocsátás számos előnnyel rendelkezik. Szemben a hitelekkel, nem tartozik a közbeszerzési törvény hatálya alá, így relatíve gyorsan lebonyolítható. A legtöbb esetben az egyes kötvénysorozatok kibocsátása rugalmasan, a finanszírozási igényeknek megfelelően alakíthatók. Ezen felül a sorozatok kibocsátása a kötvényprogram információs összeállításának alapján történik, így az egyes sorozatok dokumentációs igénye minimális. Ezáltal egy jól strukturált kötvényprogram nagyon hatékony finanszírozási megoldás lehet.

4.1.5. Városfejlesztési alapok

Jelenleg csak Kecskeméten működik klasszikus városfejlesztési alap. Az MFB ugyan az elmúlt években útjára indított városi alapokat, ezek fókuszában kizárólag vállalkozások vállalkozásfejlesztési projektjei álltak, azaz ezek a tőkealapok hagyományos kockázati tőkealapokként funkcionálnak. A városfejlesztési alap (VFA) ezzel szemben olyan új típusú pénzügyi konstrukció, amely állami és magántőke felhasználásával fenntartható városfejlesztést szolgáló finanszírozási modell kialakítását teszi lehetővé.

A VFA, mint pénzügyi eszköz, rugalmasabb és hosszabb távon tervezhető finanszírozást biztosíthat a hagyományos állami (költségvetési vagy önkormányzati) és európai uniós pályázati forrásokkal szemben, továbbá alkalmas a 2021-ben induló új uniós finanszírozási ciklus forrásainak befogadására. Ezek mellett további előnye, hogy egyszerűsíti a fejlesztésekhez párosítható hitelfelvételi lehetőségeket is.

A helyi gazdasági élet ösztönzésére igen széles eszköztár áll rendelkezésre (iparűzési adó, egyedileg kezelt befektetési kedvezmények, tanácsadásra épülő tevékenységek stb.), a városfejlesztési alap is egy ilyen eszköznek tekinthető.

A tőkeági finanszírozás jellemzően a vállalkozói szektorban használatos finanszírozási eszköz, de alkalmazása az utóbbi években egyre jobban terjed városfejlesztési célokra is. Ez tehát egy olyan pénzügyi eszköz, amely speciális területeken segítheti a város stratégiai céljainak elérését. Jellemzően olyan szegmensekben, részpiacokon használható, ahol visszatérítésre, bevétel- vagy jövedelemtermelésre van mód. A városfejlesztési alapok általában önkormányzati energetikai, közlekedési vagy egyéb olyan barnamezős infrastrukturális beruházásokat finanszíroznak, de közvetlen vállalkozás- vagy gazdaságfejlesztési céllal is működhetnek. A városfejlesztési alapok által kínált pénzügyi termékek lehetnek kizárólag hitel típusúak vagy tőke típusúak vagy ezek kombinációi.

A tőkebefektetési alapok olyan finanszírozási eszközök, amelyeken keresztül a finanszírozó tulajdonrész szerep a forrásigénnyel fellépő projektársaságba. Ez lehet akár egy Enying városa és egy magánbefektető által közösen létrehozott projektársaság. A változó mértékű tulajdonosi részesedés mellett a finanszírozó tulajdonosi kölcsönt is nyújthat ennek a társaságnak. A tőkeemeléssel a cég pénzügyi helyzete stabilabbá válik, alkalmas lehet nagyobb léptékű fejlesztések végrehajtására, esetleges további piaci források bevonására. A tőkealapot annak kezelésére jogosult alapkezelő kezelheti. Az alapkezelő egy több szempontú elemzés, pénzügyi és jogi átvilágítás után dönt a befektetésről. Az alap célja, hogy a befektetésekkel hozamot érjen el. Mivel az alap tulajdonosi részesedést szerez a vállalkozásban, ezért a vállalkozás döntéshozatalába is beleszólhat, így a hozam növelése érdekében a vállalkozás piaci pozíciójának javításán dolgozik. A befektetés az exit-tel zárul. Az exit a tulajdonrész értékesítését jelenti, ami történhet a „rég” tulajdonosok (akár az önkormányzat, akár a társbefektető) részére, de lehetséges egyéb tőkealapnak vagy befektetőnek történő értékesítés is.

Az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank JESSICA néven indította el speciális városfejlesztési alap modelljét. JESSICA forrásból leginkább az alábbi területeken megvalósuló beruházások támogathatók: városi infrastruktúra fejlesztés, közlekedési, vízi és szennyvízközmű, energetikai stb. projektek; a kulturális örökség és értékek turisztikai és egyéb fenntartható hasznosítását célzó beruházások; barnamezős beruházások, ideértve a területek megtisztítását és a szennyezések felszámolását; KKV-k az informatikai és K+F ágazatban tevékenykedő vállalkozások irodai szükségleteit kielégítő beruházások; egyetemi létesítmények, ideértve orvosi, biotechnológiai és egyéb speciális létesítmények létrehozását; az energetikai hatékonyságot javító beruházások.

Az állami támogatási szabályok rendszerében külön támogatási kategória (a 651/2014/EU rendelet 16. cikke) vonatkozik a támogatási forma paramétereire.

A hazai gyakorlatban még nincs városfejlesztési alap, de amennyiben ilyen finanszírozási forma jön létre térségi lehatárolással, akkor javasolt Enying városában is figyelembe venni ezt a lehetőséget. A településen azonosított projektek közül jelenleg ez az eszköz elsősorban iparterület kialakítására vagy egyéb barnamezős terület piaci hasznosítására vonható be.

Példa

A Brandenburgi Infrastrukturális és Mezőgazdasági Minisztérium (MIL), a Brandenburgi Beruházási Bank (ILB), valamint a Brandenburgi Gazdasági és Európai Ügyek Minisztériuma városfejlesztési alapot (VFA) hozott létre. A brandenburgi VFA egyik projektje a Schwedt-an-de-Oder Oktatási és Technológiai Ház (1,9 millió eurós összköltség, egy korábbi szakképző iskola átalakítása, amelyből 440,000 euró kölcsön), melynek keretében egy korábbi szakképző iskolát kellett átfogóan felújítani és új, minden igényt kielégítő használatot (oktatási, rendezvény- és konferencia helyszínt) biztosítani, amely elsősorban képzési és továbbképzési programokra összpontosít minden korcsoport számára – ennek vezetése Schwedt városán keresztül történik.

4.1.6. Energiahatékonyság-alapú szerződés (EPC)

Az energetikai projektek speciális finanszírozási modelljét képezik az ESCO (Energy Service Company) típusú üzleti megközelítések. Ebben az esetben az energetikai beruházással elérhető energiamegtakarítás képezi a megvalósítási költségek visszafizetésének alapját. Az energiahatékonysági és zöldenergetikai beruházások kedvezményezettjei lehetnek mind üzleti mind lakossági ügyfelek, de akár a közsztéra számára is lehetőség nyílna a bekapcsolódásra. Jellemzően akkor válik szükségessé az EPC-re épülő konstrukció alkalmazása, ha az ügyfelek pénzügyi helyzete nem teszi lehetővé a komplex és jellemzően költséges energiahatékonysági fejlesztések megvalósítását.

Az ESCO konstrukciók során létrejövő írásbeli egyezség maga az EPC szerződés. Ennek keretében az energiahatékonysági szolgáltatások ellentételezése a szerződésben megállapított energiahatékonyság-javulás vagy más energia hatékonysági kritérium teljesítésével összefüggésben történik. Amennyiben a beruházás eléri a célját, úgy az alacsonyabb végsőenergia-felhasználás következtében csökkennek az ügyfél ezirányú kiadásai. Az így keletkező megtakarítási volumen alapot képezhet a beruházás fokozatos megtérítésére.

A modell legfontosabb eleme, hogy akár önerő nélkül is megvalósítható egy-egy beruházás, ezáltal akár olyan ügyfelek is részesedhetnek a magasabb energiahatékonyság előnyeiből, akik nem rendelkeznek elégséges forrásokkal.

Az EPC (vagy ESCO) konstrukció alkalmazásának előnye, hogy bevonunk egy harmadik piaci szereplőt, aki hozza a tudását, kompetenciáját és hoz további finanszírozást. Ezzel kevesebb állami/uniós forrásból több és hatékonyabb projekt valósulhat meg. Az EPC szolgáltató is érdekelt a minél nagyobb hatékonyság elérésében, ezzel a projektek magasabb színvonalon valósulhatnak meg.

Enying városa ESCO vállalkozással kötött szerződés keretében újíttotta meg a közvilágítását. A konstrukció működési modellje tehát nem ismeretlen a város számára, bár a megvalósult beruházás technikai jellemzői nem alakultak ideálisan.

4.1.7. Közösségi finanszírozás

A hagyományos finanszírozási formákon túl a digitalizáció előrehaladásának köszönhetően felértékelődtek a közösségi finanszírozás előnyei. A több kisebb hozzájárulás összegyűjtésére (kampányra) építő modell elsősorban a helyi lakosság igényeihez legközelebb álló, kisebb léptékű projekteknél lehet releváns eszköz.

Az ehhez szükséges érdekeltségek megteremtésének lehet fontos eszköze a városi app, melyen keresztül a helyi lakók igényei becsatornázhatók, majd a szükséges források előteremtésébe bevonhatók.

4.2. Bevonható források

4.2.1. 2021-2027-es Uniós források

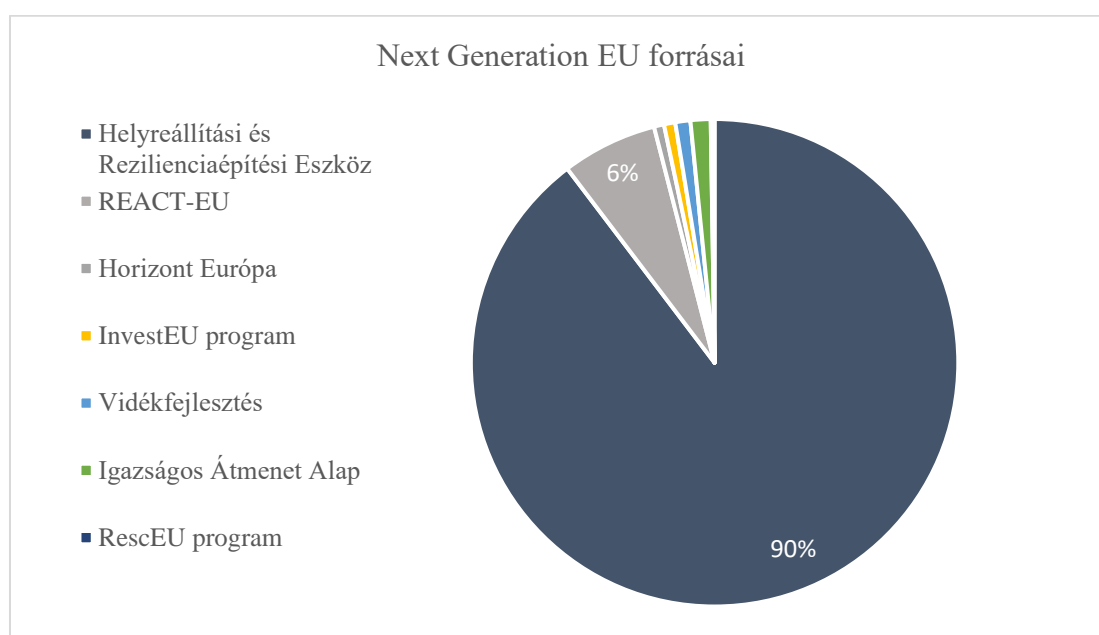
A 2021-27-es EU-s költségvetés két részből áll. Az egyik az EU 2021-2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi kerete, azaz az MFF⁷, mely 1074,3 milliárd EUR hosszútávú költségvetést irányoz elő. A költségvetés másik részét pedig a Next Generation adja, melynek a fedezete a pénzügyi piacra felvett hitel lesz. A 750 milliárd EUR-os keretösszegeből 390 milliárd vissza nem térítendő támogatás, a többi pedig

⁷ a Tanács (EU, Euratom) 2020/2093 rendelete (2020. december 17) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről

EUR hitel formájában folyósítják. A Next Generation EU-nak a célja a Covid-19 világvárvány gazdasági hatásainak mérséklésére gazdasági ösztönző programok segítségével, azaz a helyreállítás finanszírozása. Egyaránt tartalmaz vissza nem térítendő támogatásokat és kölcsönöket is.⁸

A Next Generation EU forrásai hét programon keresztül kerülnek kifizetésre, melyek a következő ábrán láthatók. A NGEU forrásainak túlnyomó részét - 90%-át a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz teszi ki, amely a tartós fellendüléshez nélkülözhetetlen beruházások és reformok támogatását, a tagállamok gazdasági és társadalmi ellenálló képességének javítását, valamint a zöld és a digitális átmenet előmozdítását célozza. A támogatás minden tagállam számára elérhető lesz.⁹

Az RFF felhasználáshoz a tagállamoknak olyan nemzeti beruházási és reformterveket kell majd benyújtaniuk és jóváhagyatniuk az Európai Bizottsággal, amelyek meghatározzák a következő négy évre szóló reform- és beruházási ütemterveiket. A támogatások a politikák sikeres végrehajtásához kapcsolódnak.

6. ábra: Next Generation EU forrásai (Forrás: europa.eu)

A Magyarországon felhasználható forráskereteket Magyarország Partnerségi Megállapodása¹⁰ és a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve¹¹ szabályozza és strukturálja. A magyarországi forrásfelhasználást a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet szabályozza.

A tényleges hazai forrásokra vonatkozó információk a Partnerségi Megállapodásban rögzítettek alapján állnak rendelkezésre, 2018. évi áron. Ennek megfelelően a (nemzeti hozzájárulással együtt) várható források 26 189 622 276 EUR-nak megfelelő forintösszeget jelentenek hazánkban.

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-recovery-plan/>

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-recovery-plan/>

¹⁰ MAGYARORSZÁG PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁSA A 2021-2027 IDŐSZAKRA VONATKOZÓ KOHÉZIÓS FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁRÓL (A Tagállam Által Az Európai Bizottságnak Hivatalosan Benyújtott Verzió 2021)

¹¹ Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve (2021)

A "Szent István Fejlesztési Program", amely Fejér Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027 időszakra készült, nem rendelkezik önálló forráskerettel azt a Fejér Megye Előzetes Integrált Területi Program 2021-27 c. dokumentum tartalmazza, a TOP Plusz Fejér megyére vonatkozó forráskerete pedig a hatályos dokumentum értelmében 66,93 milliárd Ft. A területi célok egyike a T.1 Fenntartható városok, amelyek egyike Enying. Az Enyingi járást a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a periférikus, fejlesztendő járások közé sorolja. A Fejér megyei ITP-ben a TOP Plusz program keretében a városra dedikált források össze 1151 millió Ft, ahogy az a TOP_Plusz-1.3.1-21 felhívás Fejér megyei területspecifikus mellékletében -illetve ezzel összhangban a TVP-ben is szerepel.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz forráskerete hazai finanszírozással együtt 1 962 milliárd forint. Ennek 17%-a haza, 83%-a pedig uniós forrás. A teljes keretösszeg több, mint 95%-át (1873 milliárd) a megyei önkormányzatok által készített megyei integrált területi programok megvalósítását szolgálja.

A TOP Plusz az integrált területi programokat megvalósító megyékre és fővárosra meghatározott területi forráskeretekkel működik. A megyékre jutó forráskeret (1-3. és 6. prioritások) felosztása a 2014-2020 évi TOP esetében alkalmazott számítási módszert követi: adott megye lakónépessége és a GDP/fő-ben mért relatív gazdasági fejlettsége alapján történik a keretfelosztás, a kevésbé fejlett megyéket preferálva.

A TOP Plusz célja elsősorban a helyi önkormányzatok kisebb léptékű fejlesztéseinek a támogatása. A program célja az EU szintű és az országon belüli területi kohézió javítása, ennek érdekében a régiók és vármegyék fejlettségi pozíciójának javítása az EU átlag viszonylatában, az országon belüli egyenlőtlenségek csökkentése. Ennek elérése érdekében: Váregyei integrált területi programok megvalósítása minden vármegyében, helyi gazdaságfejlesztési, helyi foglalkoztatási, helyi turisztikai, település- és helyi közszolgáltatás-fejlesztési, energetikai, városfejlesztési, szociális városrehabilitációs és humán fejlesztési tartalommal, fókusszal a legkevésbé fejlett régiók megyéinek fejlesztésére.

Az Enying Város Önkormányzata szempontjából releváns TOP Plusz prioritások és hozzá rendelt célok az alábbiak.

Prioritás	Kapcsolódó beavatkozások
Élhető megye	Integrált településfejlesztés: a helyi közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások, a települési zöld és kék infrastruktúra, a klíma-alkalmazkodás, a barnamezős rehabilitáció, helyi közösségi és kulturális, sport és szabadidős terek és szolgáltatások, IKT és okos település fejlesztések és a szociális városrehabilitáció terén
Klímabarát megye	Helyi, önkormányzati energetika: önkormányzati épületek és gyógyfürdők energiahatékonysági korszerűsítése, valamint a megújuló energia-felhasználás növelése.
Gondoskodó megye	A helyi szinten elérhető, fenntartható és magas színvonalú önkormányzati közszolgáltatások biztosítása, kiemelten a gyermekjóléti alapellátás, a bölcsődei és az óvodai ellátás, a köznevelés, az egészségügyi és a szociális alapellátás területén, megteremtve a szolgáltatásnyújtás megfelelő infrastrukturális feltételeit. Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések, a helyben történő foglalkoztatás támogatása, valamint az egészségügyi és szociális beruházásokhoz, továbbá a helyi közösségi és kulturális, sport és szabadidős

Prioritás	Kapcsolódó beavatkozások
	infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódó humánfejlesztési, valamint felzárkózást segítő és esélyegyenlőség megteremtését célzó programok.
Versenyképes megye	Helyi gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás ösztönzése keretében önkormányzati és helyi, térségi gazdaságfejlesztési infrastruktúra (pl. üzleti infrastruktúra), a helyi gazdasághoz kapcsolódó térségi és helyi közlekedési infrastruktúra (pl. alacsonyabb rendű utak), helyi és térségi turizmusfejlesztés, gyógyfürdőkhöz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, aktív- és ökoturisztikai beruházások támogatása.

5. táblázat: TOP Plusz prioritások és releváns beavatkozások Enyingen

4.2.2. Közvetlen brüsszeli források

A közvetlen források lehetőségek nyújtanak a hazai vállalkozásfejlesztésre, kutatási és fejlesztési projektek végrehajtására, beruházások eszközölésére és a cégek digitalizációjának, valamint zöldítésének elősegítésére. A legtöbb pályázati kiírás alapkövetelménye határokon átívelő konzorciumi együttműködések létrehozása, ami hozzájárul a hazai cégek kapcsolatrendszerének fejlesztéséhez, elősegítve az európai piacra való beágyazódásukat. A közvetlen forrásokra azonban önkormányzatok is pályázhatnak konzorciumi partnerként/vezetőként.

Az önkormányzatok számára az alábbi programok lehetnek relevánsak, melyek a következő tevékenységeket/témákat támogatják:

- Horizont Európa program - kutatási és innovációs projektek különböző területeken, beleértve a városfejlesztést, fenntarthatóságot és okos városokat
- LIFE program - környezetvédelmi és klímavédelmi projektek. A települések pályázhatnak finanszírozásért olyan projektekhez, amelyek a környezetvédelem, erőforrás-hatékonyság és a klímaváltozás adaptációja/mitigációja területén dolgoznak.
- Kreatív Európa - kulturális és kreatív szektorok, amelyek közvetetten hasznosak lehetnek a települések számára a kulturális tevékenységek, turizmus és helyi gazdaságok elősegítésével.
- Az Interreg programok a területek közötti együttműködés elősegítését célozzák meg és támogatást nyújtanak olyan projektekhez, amelyek közös kihívásokat céloznak, közös megoldásokat fejlesztenek, és hálózatokat hoznak létre a régiók között.
- Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek (CERV) program célja a demokratikus értékek és alapvető jogok támogatása az Európai Unióban, különösképpen az egyenlőség és a polgári jogok előmozdítása.

4.2.3. Egyéb hazai források

Visszaforgó források

A 2007-2013-as időszak visszatérülő („visszaforgó”) forrásainak jogszabályi környezete tekintetében az Európai Bizottság szabályozási kereteit figyelembe véve¹² fontos rögzíteni, hogy a visszatérülő források hazai forrásnak számítanak. A visszaforgó források bár csak „hasznló” célokra használhatók, az Európai Bizottság az elmúlt időszakban ezt a feltételt meglehetősen rugalmasan kezelte. A 2007-2013 időszak Gazdaságfejlesztési Operatív program KKV-fejlesztést célzó forrásai biztosítottak finanszírozást a kecskeméti városfejlesztési alap céljaira, de arra is volt példa, hogy az alapvetően csak pénzügyi eszköz céljára hasznosítható GOP visszaforgó forrás vissza nem térítendő forrás formájában jelent meg a támogatási rendszerben.¹³ Tekintettel arra, hogy a 2007-2013-as időszakban számos tőkeprogram indult visszaforgó forrás bevonása mellett, – amennyiben ilyen forrás rendelkezésre áll – a jelen tanulmányban vizsgált alap városfejlesztési céljaira azok elméletileg felhasználhatók. Kérdés azonban, hogy az egyébként fokozatosan visszaforgó (a korábban kihelyezett hitelek futamideje és tőkeprogram befektetési időtávja szerint) forrásokból mennyi az, ami még rendelkezésre áll.

Egy másik körbe tartoznak a 2014-2020-as időszak későbbiekben visszaforgó forrásai, amelyek szintén alapját képezhetik az Alapnak. A 2007-13-as programozási időszakkal ellentétben a 2014-20-as programozási időszak ún. visszaforgó forrásaira vonatkozó felhasználási lehetőségek rendeleti szinten rögzítésre kerültek. Ezek szerint a visszaforgó eszközök a jövőben még könnyebben forgathatók át más célokra. Mivel a 2007-2013-as időszakban kötött volt a felhasználási lehetőség (például vállalkozásfejlesztés), addig az új időszakban ezek a területi lehatárolások könnyebben átjárhatók, fontosabb az, hogy az eszközt továbbra is valamilyen pénzügyi eszköz formájában használják.

A 2007-2013-as időszak visszaforgó forrásainak keretrendszerét a fejezeti kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 9/2018 PM rendelet meghatározza. A 2014-2020-as visszaforgó forrásainak hazai jogi keretrendszere jelenleg még nincs kialakítva, de kétségtelenül könnyen és gyorsan átültethető a korábbi szabályozás.

Modern Városok Program

A Modern Városok Program célja Magyarország megyei jogú városainak a fejlesztése volt. A Programon keresztül 2015 óta eltelt 8 költségvetési évben, több mint 250 projektet támogattak 2353 milliárd forint értékben. A fejlesztések részben hazai, részben európai uniós forrásból valósultak meg. A Programot 2023 novemberében viszont megszüntették, a kormányrendelet alapján a városokkal kötött egyedi megállapodásokból számos törlésre kerül. A felsorolásban szereplő, „hazai forrásból biztosított támogatási jogviszonyok” november 25-én megszűnnek, a még el nem költött pénzt legkésőbb december 3-áig vissza kell fizetni, kivéve, ha a támogatási program valamelyik megmaradt pontjához használják fel.

Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program/Kisfaludy Szálláshelyfejlesztési Konstrukció

A Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program egy hazai turisztikai fejlesztéseket összefoglaló kormányzati ernyőprogram, mely alappillére a kormány által elfogadott Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030-nak. Legfőbb célja, hogy 2030-ig Magyarország Közép-Európa turisztikai központja legyen. Innovatív és komplex turisztikai fejlesztéseket támogat, melyek gazdasági értelemben fenntarthatóak és mérséklék a turizmus szezonális egyenlőtlenségeit. Ezen felül a fővároson kívüli szálláshelyeket támogatja, ezzel oldva a turisztikában is jelentkező „vízfejűséget”.¹⁴

¹² 1083/206 EK rendelet 44. illetve (és elsősorban) 78. (7) cikkek, 1828/2006 EK rendelet 43. cikk, COCOF 10/0014/05 9.2. pont, ANNEX to the Commission Decision amending Decision C(2013) 1573 on the approval of the guidelines on the closure of operational programmes adopted for assistance from the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund (2007-2013)

¹³ A Budapesti Értéktőzsde kiemelt képzési programjában jelent meg például GOP visszaforgó forrás.

¹⁴ <https://palyazatok.org/kisfaludy-program/>

A források egy része uniós támogatás, másik része pedig hazai költségvetési forrásokra épít. Emellett az önerő egy részének biztosításához a pályázók felhasználhatják az MFB kedvezményes kamatozású hiteltermékét. A támogatás igen tág keretek között vehető igénybe, pl. külső-belső átalakítása, megújuló energia rendszer kiépítésre, szolgáltatáshoz kapcsolódó eszközbeszerzésre és kültéri beruházások finanszírozására is. Ezen felül igen egyszerű elektronikus, egyszerűsített igénylési eljárás keretében vehető igénybe a maximum 8 millió forint összegű támogatás.¹⁵ A Kisfaludy Szálláshelyfejlesztési Konstrukció 2030-ig tartó futamideje alatt összesen 300 milliárd forintos keret áll rendelkezésre.¹⁶

Nagyvállalati Beruházási Támogatási program

A program célja a Kormány gazdaságpolitikai célkitűzéseivel – újraiparosítás és iparfejlesztés – összhangban azon hazai nagy- és középvállalkozások beruházásainak támogatása, amelyek jelentős mértékben járulnak hozzá a magyar gazdaság növekedéséhez és modernizációjához. A támogatás nagyvállalkozások és azon középvállalkozások számára nyújtható, amelyek kapcsolt vállalkozásaival egybeszámított éves átlagos statisztikai állományi létszáma legkésőbb a támogatott projekt fizikai befejezését követő második üzleti évben eléri a 150 főt. A Nagyvállalati Beruházási Támogatási program keretében vissza nem térítendő támogatás kerül megítélésre. A legkisebb támogatható projektméret 100 millió Ft, azzal, hogy a beruházáshoz nyújtható támogatás összege el kell, hogy érje az 50 millió forintot.¹⁷

A fejlesztendő tevékenységnek az alábbi (al)ágazatok valamelyikébe kell esnie:

- feldolgozóipar- (TEÁOR 10-33)
- építőipar (TEÁOR 41-43)
- raktározás, tárolás (TEÁOR 52.1)

nagykereskedelem és kiskereskedelem (TEÁOR 46-47): ebben az esetben a fejlesztésnek élőmunka kiváltását eredményező, saját használatra történő raktárkapacitás bővítésére, automatizálására kell irányulnia.¹⁸

Egyedi kormánydöntésen alapuló támogatások

Azokat a támogatásokat nevezzük Egyedi kormánydöntésen alapuló (EKD) támogatásnak, melyekben a vállalkozások közvetlenül a Magyar Kormányhoz nyújtják be támogatási kérelmüket. Ezekben az esetben a kérelem támogatásról minden esetben, egyedileg és közvetlenül a Magyar Kormány határoz. A lebonyolító szerve a HIPA Nemzeti Befektetési Ügynökség Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság. A támogatás célja a magyar gazdaság versenyképességének javítása, a Magyarországra telepített és végrehajtásra kerülő kutatás-fejlesztési projektek megvalósításához nyújtott közvetlen készpénztámogatásokkal.

2023 nyarán módosult a beruházás ösztönzési céllelőirányzat felhasználásáról szóló 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet. Legfontosabb változás, hogy a korábbi 5-10 millió eurós belépési küszöbhez képest az ország jelentős részén – így Enyingen is – már 3 millió eurós beruházási volumennel is nyújtható be pályázat.¹⁹

¹⁵ <https://palyazatok.org/kisfaludy-program/>

¹⁶ <https://info.kisfaludyprogram.hu/programrol/ettekintes>

¹⁷ <https://cdn.kormany.hu/uploads/document/e/eb/ebb/ebbc03cbb86aef2398e53fc6381b9bae089b290c.pdf>

¹⁸ <https://cdn.kormany.hu/uploads/document/e/eb/ebb/ebbc03cbb86aef2398e53fc6381b9bae089b290c.pdf>

¹⁹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400210.kor>

Széchenyi Kártya Program termékei

A Széchenyi Kártya speciálisan a mikor- és kisvállalkozásoknak szóló kedvező feltételekkel elérhető, jellemzően működés vagy forgóeszközök finanszírozására elérhető rövid lejáratú hitel. A termékhez jelenleg 5 százalékos kamattámogatás társul, melyet garanciadíj támogatással is kiegészít a magyar költségvetés. Az igényelhető hitelösszeg 1 millió Ft-tól egészen 1 milliárd Ft-ig terjed. A hitelcélok palettája is igen széles:

- Napi működés biztosítása
- Forgóeszközök beszerzése / igénybe vett szolgáltatások finanszírozása
- Immateriális javak beszerzése
- Ingatlan építése, vásárlása, fejlesztése
- Új vagy használt gép, berendezés, egyéb tárgyi eszköz beszerzése
- Hitelkiváltás
- Üzletrész/tulajdonrész vásárlása
- Termőföld vásárlás
- Energiahatékonyság-javítást és technológiaváltást segítő hitelcélok²⁰

EXIM – Baross Gábor Újraiparosítási hitelprogram

A program célja az energiaválság, valamint a nemzetközi értékláncokban keletkezett zavarok negatív gazdasági hatásainak kitett hazai kkv-k és nagyvállalatok finanszírozására létrejött kedvezményes hitelcsomag. Célzott vállalkozások azok a hazai kis-, közepes és nagyvállalatok, amelyek az Exim törvény szerinti devizabelföldi gazdálkodó szervezetnek minősülnek, válságérintettségüket nyilatkozat formájában igazolják, és a támogatott hitelekre vonatkozó EU szabályozás feltételeinek megfelelnek.²¹

Felvehető forgóeszköz, beruházási és zöld beruházási hitel is. Euró hitel esetén 3% vagy 8%, forint hitel esetén 5% vagy 12% maximális éves kamattal finanszírozási céltól függően. A hitelek teljes összege nem haladhatja meg a vállalkozás elmúlt 3 év lezárt pénzügyi adatai alapján számított átlagos éves árbevételének 15%-át, vagy a támogatási kérelem benyújtását megelőző 12 hónap energiaköltségének 50%-át, vagy egyes speciális esetekben a válság által kiemelten érintett kkv esetében 12 havi, nagyvállalat esetében 6 havi likviditási szükségletét.²²

Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési hitelprogram

A Program célja a vállalkozások foglalkoztatásban betöltött szerepének növeléséhez, innovációs és beszállítói tevékenységének erősítéséhez, környezetvédelmi és egészségügyi célú beruházásaihoz kedvezményes kamatozású hitel nyújtása, továbbá fejlesztési és beruházási tárgyú pályázatokhoz, különösen az Új Magyarország Fejlesztési Terv és az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program

²⁰ https://bankmonitor.hu/vallalati/hitel/szechenyi-hitel/?gclid=Cj0KCQiAr8eqBhD3ARIsAle-buN70nW1ObjiBq4QM-EFtqqD7QXPLI9HzSZgE25JnqzXtOUAmlhnxBlaAhVCEALw_wcB

²¹ <https://exim.hu/termekeink/baross-gabor-ujraiparositasi-program>

²² <https://exim.hu/termekeink/baross-gabor-ujraiparositasi-program>

pályázataikhoz kapcsolódóan kiegészítő forrás biztosítása. A kamat mértéke: 3 havi EURIBOR + legfeljebb 5,2%, minimális hitelösszeg 5 millió forint, a maximális pedig 3000 millió forint.²³

Az igénylők köre igen széles: Magyarországon bejegyzett mikro-, kis-, és középvállalkozások (KKV), nagyvállalatok, önkormányzati és állami tulajdonú vállalatok, amelyek egyéni vállalkozás, gazdasági társaság, szövetkezet vagy európai részvénytársaság formában működnek. Számptalan beruházás finanszírozható a Hitelprogramból, íme ezek közül néhány:

- Állami és önkormányzati közszolgáltatások ellátásában a magánpartner részvételét elősegítő (PPP) fejlesztések és beruházások
- Szolgáltatási infrastruktúra fejlesztése
- Technológia korszerűsítés
- Turisztikai vonzerők fejlesztése
- Gyógyturizmus fejlesztése
- Bérletés, idősek otthona építés, felújítás
- A sportolás feltételeinek megteremtését célzó beruházások
- Humán-egészségügyi ellátást szolgáló beruházási cél²⁴

MFB Kisvállalkozói hitel

A Kisvállalkozói hitel a legfőbb célja, hogy a magyarországi székhelyű mikro és kisvállalkozások beruházási és fejlesztési céljaihoz hosszú lejáratú, kedvezményes forráslehetőséget biztosítson. Olyan vállalkozások igényelhetik, ahol a foglalkoztatottak létszáma 50 főnél kevesebb, és amelyek éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg. A hitelösszeg 1-50 millió forint, kezdő vállalkozások esetén pedig legfeljebb 1-25 millió forint.²⁵

A hitel felhasználási lehetőségei:

- a vállalkozási tevékenység végzésére szolgáló ingatlan beruházáshoz (vásárlás, építés, átalakítás),
- a vállalkozási tevékenység végzéséhez szükséges használt és új gépek, berendezések, felszerelések, járművek beszerzéséhez,
- a vállalkozás tevékenység végzéséhez szükséges tárgyi eszköz működtetéséhez kapcsolódó szoftver vásárlásához.²⁶

²³ <https://www.mfb.hu/lezarult-mfb-programok/vallalkozasok/vallalkozasfejlesztési-s767>

²⁴ <https://www.mfb.hu/lezarult-mfb-programok/vallalkozasok/vallalkozasfejlesztési-s767>

²⁵ <https://www.mfb.hu/lezarult-mfb-programok/vallalkozasok/kisvállalkozói-s762>

²⁶ <https://www.mfb.hu/lezarult-mfb-programok/vallalkozasok/kisvállalkozói-s762>

4.3. Releváns pénz- és tőkepiaci szabályok

4.3.1. Stabilitási törvény

Visszatérítendő típusú forrás bevonása esetén fontos, hogy az önkormányzat milyen szabályrendszer mentén tud hitel vagy tőkét bevonni. A 2011-ben fogadta el a kormány a stabilitási törvény (2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról), mely lényegében a gazdaságpolitika legfontosabb kerettörvénye. Az önkormányzatok szempontjából releváns információkat a törvény II. fejezetének 3. pontja tartalmazza. A törvény szigorítja az önkormányzati hitelfelvételt, mely értelmében az önkormányzatok kormány-hozzájárulás nélkül csak EU-s fejlesztésekhez szükséges kölcsönt, az adósságrendezési eljárás során a hitelezői egyezség megkötéséhez igénybe vett reorganizációs hitelt és likvid hitelt vehetnek fel.

Az államháztartásért felelős miniszter a hozzájárulását csak akkor adja meg, ha

- annak megadása - az engedélyt kérőtől függően - a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek adósságának a központi költségvetésről szóló törvényben előírt mértéke teljesítését nem veszélyezteti,
- az adósságot keletkeztető ügylet a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezet jogszabályban meghatározott kötelező feladata ellátásához szükséges fejlesztéshez vagy működési költséghez szükséges, és
- a hitel felhasználásával megvalósítandó fejlesztés esetében a fejlesztés kiadásainak megtérülése valószínűsíthető a hitel visszafizetését, és a hitel felhasználásának átfogó közgazdasági elemzése a hitel visszafizetése szempontjából megnyugtató eredményre vezet.

Néhány esetben a Kormány hozzájárulása nélkül is lehetséges a hitelfelvétel az Önkormányzatok számára, így:

- a magyar költségvetést érintő, az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezettől megnyert pályázat önrészenek és a támogatás előfinanszírozásának biztosítására szolgáló adósságot keletkeztető kötelezettségvállalásra,
- az adósságrendezési eljárás során a hitelezői egyezség megkötéséhez igénybe vett reorganizációs hitelre,
- a likvid hitelre vonatkozó, valamint
- a Fővárosi Önkormányzat és a megyei jogú város esetében a 100 millió forintot, országos nemzetiségi önkormányzat esetében a 20 millió forintot, egyéb önkormányzat esetében pedig a 10 millió forintot meg nem haladó fejlesztési célú adósságot keletkeztető ügylet megkötése.

Az önkormányzat 3. § (1) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügyletből származó tárgyévi összes fizetési kötelezettsége az adósságot keletkeztető ügylet futamidejének végéig egyik évben sem haladja meg az önkormányzat adott évi saját bevételeinek 50%-át.

A törvényt 2022-ben - az energiaválságra való tekintettel – a magyar kormány módosított, melynek értelmében a veszélyhelyzet idején az önkormányzatoknak és a gazdasági társaságaiknak az energiahatékonyság-javító fejlesztéseikkel kapcsolatos kérelmeik esetében nem kell előzetesen adatokat szolgáltatniuk a szakminisztereknek, így gyorsabban és egyszerűbben juthatnak hitelhez.

Enying az elmúlt években nem vett fel olyan külső forrást, ami indokolta volna a kormányzati jóváhagyás igénylését.

4.3.2. Kötvénykibocsátás

A kötvénykibocsátással kapcsolatos irányadó jogszabályok:

- A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.)
- A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (Psztv.)
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.)
- A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.)
- Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Stabilitási tv.)
- 285/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet a kötvényről (Kötvényrendelet)
- 24/2011 (XI. 10.) PSZÁF rendelet az ISIN azonosítóról

A Kötvényrendelet 3. §-ának c) pontja értelmében az önkormányzat kötvény kibocsátására jogosult. Az Ötv. 10. § (1) bekezdésének d) pontja értelmében a kötvénykibocsátás a képviselő-testület át nem ruházható hatáskörébe tartozik.

A Tpt. 21. § (1) bekezdése alapján – ha a Tpt. másként nem rendelkezik – értékpapír nyilvános forgalomba hozatala, illetve szabályozott piacra történő bevezetése esetén a kibocsátó, az ajánlattevő, illetőleg az értékpapír szabályozott piacra történő bevezetését kezdeményező személy kibocsátási tájékoztatót és a Bizottság 809/2004/EK rendeletének 31. cikkében meghatározott hirdetményt köteles közzétenni.

A helyi önkormányzatok által készített tájékoztatónak az alábbiakat kell tartalmaznia:

- Összefoglaló adatok
- A kibocsátó bemutatása
- Az önkormányzat bemutatása
- Pénzügyi jelentés és kapcsolódó információk
- A forgalomba hozatal adatai
- Illetve további számos információ az értékpapír-sorozatok tőzsdei bevezetése esetén

Az önkormányzat által kibocsátott kötvények az ESA95 F332. pontja alapján pedig az államadósság részének tekintendők, és mint ilyenek, az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt, a túlzott hiány esetén követendő eljárásról szóló jegyzőkönyv alkalmazásáról szóló 3605/93/EK (1993. november 22.) tanácsi rendelet alapján az Európai Bizottság felé bejelentési kötelezettség alá esnek.

A 2012. január 1-én hatályba lépett Stabilitási törvény értelmében az önkormányzat adósságkeletkeztető ügyletet – az előző alfejezetbe meghatározott kivétellel – érvényesen csak a Kormány előzetes hozzájárulásával köthet. Ennek értelmében a kérelemhez be kell nyújtania a Stabilitási tv. 10. §-a (7) bekezdésének b) vagy c) pontjában meghatározott dokumentumokat:

- kötvény nyilvános kibocsátásának szándéka esetén a Felügyelet részére jóváhagyásra benyújtandó tájékoztatót, illetve

- a jóváhagyott engedélyt,
- kötvény zártkörű kibocsátásának szándéka esetén pedig a befektető és az önkormányzat közötti, a kötvény lejegyzéséről vagy megvásárlásáról szóló megállapodás tervezetét.

Továbbá a stabilitási törvény értelmében az adósságot keletkeztető ügyletből származó tárgyévi összes fizetési kötelezettsége az adósságot keletkeztető ügylet futamidejének végéig egyik évben sem haladja meg az önkormányzat adott évi saját bevételeinek 50%-át.

4.3.3. MNB Zöld tőkekövetelmény rendszere

A 2019 februárjában indította el egy speciális tőkekövetelmény-kedvezmény programot, melynek keretében a magyarországi hitelintézetek a zöld portfólió növelésével enyhíthetik a tőkeszabályok szerinti terheiket. A program kiterjed a lakossági, vállalati és önkormányzati kihelyezések utáni kedvezmények érvényesítésére is. 2021 nyarán tovább bővült a program, még több fejlesztési cél (amelyet a hitelintézet finanszíroz) után járhat teljes vagy részleges tőkekövetelmény-mérséklés. Ezzel tulajdonképpen ösztönzi a jegybank a pénzügyi közvetítőrendszert a zöld hitelállomány növelésére.

Az önkormányzatok épületenergetikai célú fejlesztéseit szem előtt tartva a tőkekövetelmény-kedvezmény jár többek között az alábbi célú beruházások finanszírozásához is:²⁷

- Olyan hitel- vagy kötvénykitettségek, melyek fenntartható ingatlan beruházásokhoz kapcsolódnak (melyet egy tevékenységi bontást bemutató táblázat részletez).
- Vállalati vagy önkormányzati energiahatékonysági beruházást finanszírozó beruházási hitel- vagy kötvénykitettségek (Legalább 30 %-os energiahatékonysági javulást eredményező beruházást finanszírozó beruházási hitel vagy kötvénykitettségek, melyek esetében a javulást energetikai audit jogosultsággal rendelkező, a MEKH nyilvántartásában szereplő auditor igazolja).

Az MNB programjához csatlakozó hitelintézetek zöld hitelállománya 2022-ben már meghaladta a 200 milliárd forintot. Ez ugyanakkor egyelőre vállalati és lakossági finanszírozáshoz köthető. Hatása az önkormányzati finanszírozásra csak hosszabb távon várható.

4.3.4. Magánforrás bevonásának keretei

Amennyiben városfejlesztési alap (4.1.5. fejezet) vagy egyéb uniós forrásból kialakított pénzügyi eszköz válik elérhetővé középtávon, úgy Enying városa számára is relevánsak lehetnek az ezen termékekhez kapcsolódó magánbefektetői elvárások. Az állami támogatási szabályok szerint különböző támogatási kategóriák mentén különböző mértékű magánforrás bevonására van szükség. Egyes támogatási kategóriák mellett nem szükséges, míg például az ÁCsR.16. cikke (tehát a városfejlesztési alap) szerint legalább 30 százalékos magánforrást kell biztosítani. Fontos, hogy a magánbefektetői hozzájárulást projekt szinten kell értelmezni, azaz például a 30 százalékos mértéket minden projektnél el kell érni (nem lehet portfólió szinten átlagolni, azaz néhány projektnél kisebb, míg üzleti szempontból vonzóbb projektnél magasabb magántőkét bevonni).

A Kockázatfinanszírozási Iránymutatás szerint magánbefektetőnek számítanak tipikusan a következő szereplők által nyújtott források: Európai Beruházási Bank (European Investment Bank - EIB); Európai Beruházási Alap (European Investment Fund – EIF); bankok; magánalapítványok; vállalkozások, vállalati beruházók; üzleti angyalok; nyugdíjalapok; magánszemélyek; biztosítók; felsőoktatási intézmények.

²⁷ <https://mnb.hu/letoltes/zold-vallalati-es-onkormanyzati-tokekovetelmény-kedvezmény.pdf>

El kell ismerni, hogy a magánforrás előteremtése komoly korlátozó tényezője lehet a városfejlesztési alaptól történő finanszírozásnak.

5. FINANSZÍROZÁSI JAVASLATOK

5.1. Projektek és források összekapcsolása, ideális forrásszerkezet

Az FVS 52 olyan intézkedést azonosított (3.4. fejezet), amelyek előkészítettségi szintje jelenleg még jellemzően nagyon alacsony, ugyanakkor a település stratégiai céljait szolgálják rövid és hosszú távon. A finanszírozás szempontjából elsődlegesnek tekinthető, hogy azonosítható-e valamilyen bevételtermelő elem a projektben, illetve módosítható, kiegészíthető-e úgy a projekt tartalma, hogy az valamilyen bevételtermelő elemmel „gazdagodjon”. A bevételtermelés mellett – ha azt vizsgáljuk, hogy alkalmas-e a projekt valamilyen visszatérítendő típusú forrás bevonására – ugyanúgy releváns az a kérdés is, hogy vannak-e olyan intézkedések, amelyek költségmegtakarítást eredményeznek. Ebből a szempontból lényeges kérdés az is, hogy van-e már olyan szereplő, aki partnerként részt vehet az adott beavatkozás megvalósításában, előkészítésében.

Dimenziók	Intézkedések száma (db)	Az intézkedésben felmerül valamilyen külső partner bekapcsolódása...			Az intézkedésben felmerülhet valamilyen bevételtermelő elem
		gazdasági	civil	állami	
Digitális	4	4	3	-	4
Kiszolgáló	4	-	-	4	-
Megtartó	28	1	14	1	7
Prosperáló	10	9	6	-	8
Zöldülő	6	-	-	4	2

6. táblázat: Beavatkozások kategorizálása

A projektek bemutatásánál hivatkozott interjúk (3.4. fejezet) alapján azonosítható néhány olyan kapcsolódási pont, ami a későbbiekben alapja lehet valamilyen önkormányzati és piaci együttműködésre a projektek finanszírozásában.

	AZONOSÍTOTT KÖZVETLEN PIACI IGÉNY	PIACI IGÉNY RÖVID TÁVON MÉG NEM AZONOSÍTOTT, DE BEVÉTELT TERMEL	KÖLTSÉGMEGTAKARÍTÁSI LEHETŐSÉG
DIGITÁLIS	<ul style="list-style-type: none"> • (elsősorban) turisztikához köthető smart city megoldások 		<ul style="list-style-type: none"> • költséghatékonyabb városüzemeltetés
KISZOLGÁLÓ	<ul style="list-style-type: none"> • (elsősorban) turisztikához köthető infrastruktúra 		
MEGTARTÓ	<ul style="list-style-type: none"> • munkaerő megtartása 	<ul style="list-style-type: none"> • bérlakás program 	
PROSPERÁLÓ	<ul style="list-style-type: none"> • turisztikai fejlesztések • agráripari innováció 	<ul style="list-style-type: none"> • kihasználatlan területek hasznosítása • iparterület kialakítása • helyi termelők támogatása 	
ZÖLDÜLŐ			<ul style="list-style-type: none"> • épületenergetikai beruházások • közvilágítás fejlesztése • hatékonyabb kertgazdálkodás

7. ábra: Projektek finanszírozási lehetőségei dimenzióként

A fentiek alapján látható, hogy vannak olyan projektek, ahol valamilyen visszatérítendő típusú források is felmerülhetnek lehetséges finanszírozási megoldásként. Ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy a teljes projekt akár önmagában például hitelből vagy kötvény kibocsátásával finanszírozható, mindössze azt jelenti, hogy az esetlegesen elérhető vissza nem térítendő támogatás kiegészítésére van lehetőség néhány esetben. A forrásmix átgondolása elsősorban azt a célt szolgálja, hogy:

- meghatározzuk a minimálisan szükséges vissza nem térítendő forrás arányát (csak annyit használjuk ilyen formában, ami valóban indokolt a projekt üzleti terve, jövedelmezősége alapján);
- meghatározzuk a tervezett célokhoz, projektelemekhez kapcsolódó legalkalmasabb forrásbevonást.

A fenti kérdésekre a válaszokat csak a projektek részleteinek kidolgozását követően lehetséges megfogalmazni. A következő fejezetben ugyanakkor bemutatjuk, hogy az egyes intézkedések mögött milyen finanszírozási megoldások jöhetnek számításba.

5.2. Intézményi szempontok

A projektek fejlesztése, előkészítés és a megfelelő finanszírozás megtalálása időigényes folyamat. A város stratégiai céljait szolgáló, de nem a város által menedzselte projektek felkutatása és figyelemmel követése ugyancsak kiemelt jelentőséggel bíró feladat. Az alábbiakban ezen feladatok intézményesítésére teszünk javaslatokat.

5.2.1. Projektek gyűjtése, becsatornázása

Enying városának meghatározó vállalkozásai az interjúkon nyitottságot mutattak a város fejlesztési céljainak elérésében való együttműködésre. Ehhez olyan platformot kell teremteni, amelyen keresztül a településen felmerülő, tervezett fejlesztések gyűjthetők, rendszerezhetők. Így azonosíthatóak azok a projektek, amelyeket csak nyomon kell követni, amelyekben valamilyen típusú önkormányzati hozzájárulásra, támogatásra van szükség és amelyekhez valamilyen kiegészítő forrás bevonására is szükség lehet az önkormányzat oldalán.

A projektötletek gyűjtése online vagy személyes találkozók keretében is működhet:

- A lakossági igények, ötletek gyűjtésére egy applikáció lehet a leghatékonyabb eszköz.
- A gazdálkodók kezdeményezéseinek, fejlesztési terveik megismerésére rendszeres gazdálkodói kerekasztalok, vállalkozói workshopok lehetnek alkalmasak.
- A civil szervezetek terveinek megismerésére a személyes és online megoldások vegyítése is megfelelő eszköz lehet. Az itt azonosított, társadalmi haszonnal bíró tervek beépíthetők a város saját projektibe, egyúttal hálózatba szervezhetők a különböző aktorok, melynek – megfelelő lakossági támogatás vagy akár anyagi hozzájárulás mellett – az önkormányzatnak csak koordináló szerepe marad. A civil szervezeteken keresztül a testvérvárosi együttműködések is jól hasznosíthatók.

5.2.2. Projekt típusok elkülönítése

Egy projekt fejlesztésének logikája eltérő attól függően, hogy piaci befektető (pl. ingatlanfejlesztő) vagy önkormányzat készíti elő vissza nem térítendő forrásra alapozva (pályázati forrásból). A két megközelítés közötti különbségek röviden összefoglalva:

- Piaci tervezés: Nagyon leegyszerűsítve azt mondhatjuk, hogy a sikeres ingatlanfejlesztések esetében a projekt gazdája a szükségessé vált (mert igény van, vagy generálható rá) fejlesztési lehetőséget felismeri, majd a források (legyen az saját vagy külső) árának ismeretében megtervezi, hogy az adott feltételek mellett és az elvárt hozamra való tekintettel megvalósítható-e vagy nem a fejlesztés. A piaci fejlesztő döntésében elsőszámú értékelési elem az elérhető hozam, illetve az elvárt hozam kockázati elemei. A fejlesztő természetesen profitmaximalizálásra játszik. Célja, hogy a kockázati elemeket csökkentse, ugyanakkor, ha kényszerítő erő nincs, a profit elvárását a kockázat csökkenésével magától nem csökkenti. Ugyanakkor, ha egy beruházási elem önmagában nem profit termelő (sőt költségnövelő), de fokozza a megtérülés biztonságát (kiegészítő forgalmat generál stb.) azt a fejlesztő mérlegeli, és jó eséllyel beépíti a fejlesztésbe. Persze általában a költségek, a kockázat bármilyen formájú csökkentése (pl. vissza nem térítendő támogatással) a korlátlan profit maximalizálási igény mellett nem vezet a fejlesztési projekt hatékonyabb megvalósulásához.
- Vissza nem térítendő támogatás: Ezzel szemben a vissza nem térítendő támogatásokra alapozott fejlesztések tervezése során a pénzügyi fenntarthatósági szempontok automatikusan egyéb (fejlesztéspolitikai, szervezeti, formális) szempontok mögé sorolódnak. Ezen még az sem segítene, ha a forrásgazda e szempontra komolyabb hangsúlyt fektetne, mert ez esetben is a fenntarthatóság csak egy szempont lenne. Ebből következően a városfejlesztési projektek néha inkább tükröznek várospolitikai vágyakat, mint jól előkészített és pénzügyileg is fenntartható projekteket. A vissza nem térítendő támogatásokból megvalósuló fejlesztések esetében meglehetősen nagy az esélye annak, hogy szemben a piaci fejlesztőkkel, a józan pénzügyi megfontolások háttérbe szoruljanak.

Visszatérítésre is alkalmas városfejlesztési projektek jellemzően a következő öt területen jelennek meg:²⁸

- Közlekedés: tőkeintenzív fejlesztések mérsékelt, de folyamatos bevételi forrással. A vissza nem térítendő típusú támogatás mellett megfelelően alkalmazható tőke típusú forrás bevonása a projektársaságban. Enyingen a vizsgált adottságok és intézkedés tervek mentén az ilyen típusú fejlesztéseknek alacsony a valószínűsége.
- Energetika: különböző méretű projektek, de jellemzően komoly jövedelemtermelő vagy megtakarítási lehetőséggel. Hitel típusú finanszírozás a leginkább jellemző. Enyingen elsősorban az épületenergetikai és közvilágítás korszerűsítését érintő fejlesztéseknél merülhet fel ennek lehetősége.
- Gazdaságfejlesztés vagy vállalkozásfejlesztés: magasabb kockázatú projektek, jellemzően start-up-ok, korai szakaszban lévő helyi vállalkozások felkarolása. Többnyire KFI tartalom is megjelenik a projektekben. Magas növekedési potenciál jellemzi a portfoliót. Hitel és tőke típusú forrás kombinálható. Enyingen a turisztikai célú fejlesztések, barnamezős területek hasznosítása és iparterületek kialakítása jöhet számításba.
- Bérlakás program, lakhatás: hosszú távú kiszámítható finanszírozást igényel, jellemzően hitel típusú forrás bevonása indokolt. Enyingen a bérlakás kialakítása szintén tervben van.
- Zöld vagy környezetvédelmi beruházások: magas kockázat, nehezen kiszámítható megtérülés, a projekt nem közvetlenül termel bevételt (inkább áttételesen). Főleg tőke típusú eszközzel finanszírozható.

²⁸ <https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/MRA-RICE%20booklet.pdf>

Több forгатókönyvet szükséges megvizsgálni annak eldöntésére, hogy milyen típusú üzleti funkciók kombinálhatóak közcélú fejlesztéspolitikai célokkal egy projekten belül. Az FVS jelenleg ismert intézkedéseit ilyen típusú megkülönböztetését az 5.3. fejezetben mutattuk be.

5.2.3. Projektfejlesztés

A piaci gyakorlatban a befektetők lényegesen több projektet értékelnek, mint amibe befektetnek. Az Európai Beruházási Bank például az áttekintett öt városfejlesztési projektből mindössze nagyjából egynek nyújt finanszírozást. Egy-egy projekt megvalósításban megjelenő további – akár piaci – szereplők ugyancsak elvárják, hogy a projektek megfelelő módon legyenek előkészítve, alkalmasak legyenek arra, hogy a fejlesztési célokat, kapcsolódó feltételezéseket, megtérülésre vonatkozó számításokat és kockázatokat a projektgazdák kellő részletezettséggel be tudják mutatni. Célszerű tehát minél előbb megkezdeni az azonosított projektek fejlesztését, amelyek jövedelmet generálhatnak, így alkalmasak valamilyen visszatérítendő típusú forráson keresztül finanszírozásra.

Bár az EIB – mint olyan pénzügyi szervezet, amely városfejlesztési célú projektek értékelésében jelentős gyakorlattal bíró szervezet – részletes útmutatót nem határoz meg a finanszírozási döntés meghozatalához, a tájékoztató dokumentumaik alapján az alábbi információkat elvárják a projektgazdától, amelyek rögzítik a projektfejlesztés során összegyűjtendő információkat is:

- Üzleti terv:
 - A kiinduló feltételezések bemutatása (társadalmi környezet, várható kereslet, makrogazdasági mutatók előrejelzése stb.) és indoklása.
 - Koherens üzleti terv, amely jól láthatóan bemutatja az egyes paraméterek közti összefüggéseket.
 - Üzleti terv összevetése hasonló nemzetközi gyakorlatokkal, vagy korábbi hazai fejlesztések eredményeivel (bejöttek-e a várakozások korábban, milyen feltételezésekkel éltek stb.)
 - Profitabilitás és cash-flow bemutatása
 - A projekt bevélteltermelő képessége, kockázatok.
 - Megtérülési számítások: megtérülési idő, belső megtérülési ráta, a projektársaság eredményességi mutatói (ROI és ROE).
- Finanszírozási mix
 - A már rendelkezésre álló és egyeztetés alatt lévő források bemutatása
 - DSCR (Debt Service Coverage Rati) mutató számítása különböző forrás-mixek mellett (nettó működési bevétel/adósságszolgálat).
 - Források bevonásával kapcsolatos feltételezések, küszöbértékek (vissza nem térítendő támogatás, piaci hitel, egyéb magánbefektető stb.)
- Projekt időzítése
 - Beruházás időigénye, engedélyek, ütemezés, feltételezések, kalkulálható csúszások.
 - Üzemeltetés várható ideje.

A projektfejlesztés egy iteratív folyamat. Egyszerre kell a befektetői és közcélú, városfejlesztési szempontokat figyelembe venni. Ezen iteratív projektfejlesztéshez elengedhetetlen egy munkaszervezet az önkormányzaton belül.

5.2.4. Forrásmix

A forrásmix összeállítása azt a célt szolgálja, hogy meghatározzuk a minimálisan szükséges vissza nem térítendő forrás arányát és meghatározzuk a tervezett célokhoz, projektelemekhez kapcsolódó legalkalmasabb forrásbevonási lehetőségeket. A vissza nem térítendő források jellemzően rendelkezésre állnak a városfejlesztési projektek számára. Vannak esetek, amelyekben elengedhetetlen a megjelenésük annak érdekében, hogy a projekt pénzügyi eredményessége a többi finanszírozó számára is biztosítható legyen.

Meg kell vizsgálni, hogy a tőke- vagy hitel típusú finanszírozás áll-e közelebb a fejlesztés céljaihoz, illetve mennyire tőkeigényes a beruházás. A tőke bevonása alkalmas eszköz lehet akkor, amikor az adósság típusú finanszírozás már nem növelhető, illetve a projektársaságot alkalmassá kell tenni hitel bevonására. Hasonló módon előnye lehet a tőke típusú finanszírozásnak, hogy – megfelelő alapkezelő és befektetési csapat kiválasztása esetén – hatékony támogatást kap a vállalkozás, hiszen a tulajdonosi részesedést szerző alapkezelő pénzügyi szakértelmével is támogatja a projekt megvalósítását. A hitel alacsonyabb várható hozam, alacsonyabb kockázat mellett lehet ideális finanszírozási eszköz. Amennyiben a projekttől várható nagy arányú folyamatos bevétel (vagy megtakarítás) már a beruházást követő időszakban, akkor az alkalmas lehet a hitel törlesztésére. Az, hogy mekkora a bevételtermelő képesség, meghatározza a felvehető hitel nagyságát is.

Mindezek eldöntésére tehát a legfontosabb a bevételtermelő (vagy megtakarítási) képesség pontos meghatározása, minél alaposabb számítása különböző forgatókönyvek mentén. Az 5.3. fejezetben a jelenleg ismert és tervezett beavatkozásokhoz eszerint rendeltünk lehetséges forrásokat.

5.3. Finanszírozási javaslatok projektek szerint

5.3.1. Nem megtérülő projektek

A bevételt közvetlenül nem vagy rendkívül alacsony mértékben termelő projektek vannak többségben az FVS intézkedései között. Ezekhez jellemzően vissza nem térítendő támogatások bevonására van lehetőség, melyek elsősorban az operatív programokból származnak (a táblázatot lásd a 6.4. sz. mellékletben).

A projekteknek vagy intézkedéseknek azonban ezen a csoporton belül is van két olyan köre, amelyek külön „alcsoportot” képeznek, így prioritást élveznek:

- Egyrészt fontos kiemelni két olyan előkészítő munkát, amelyet valóban vissza nem térítendő támogatással lehet csak finanszírozni, viszont jelentős hatással bír egyéb betervezett projektekre, amelyek bevételt vagy jövedelmet termelhetnek. Az egyik a jelenleg kihasználatlan ingatlanok hasznosítására vonatkozó megvalósíthatósági tanulmány, a másik pedig a turizmusfejlesztési koncepció megalkotása. Ezeknek konkrét projektjavaslatokkal, üzleti elképzelésekkel és akár partnerek, befektetők felkutatásával kell zárulniuk.
- Kiemelendők továbbá azok a projektek, amelyeknél már most azonosítható valamilyen külső együttműködő partner (civil vagy vállalkozás). A több szereplő több típusú forrás bevonására lehet képes, hozzájárulásuk mellett a projekt végrehajtásának valószínűsége javul.

A fenti két alcsoportba sorolható projekteket a 6.4. sz. mellékletben szereplő táblázatban (1)-es prioritással jelöltük.

5.3.2. Bevévelt termelő projektek

A bevévelt termelő vagy költségmegtakarítást eredményező és ezért valamilyen visszatérítendő típusú forrás – teljes vagy részleges – bevonására alkalmas projekteket a 6.5. sz. mellékletben foglaltuk össze.

Turisztikai fejlesztések

- **Tartalma:** A Turizmusfejlesztési koncepció elkészítését követően elvégezhető, de elsősorban piaci hozzájárulás mellett megvalósítható beruházások. Enying stratégiai céljaihoz illeszkedően a Balaton közelségére építő fejlesztések élveznek prioritást, melynek előfeltétele lehet a kerékpárút megépítése.
- **Projektek:** Az FVS-ben is szereplő, ebbe a körbe sorolható projekt-ötletek: szálláshely-fejlesztés; turisztikai szolgáltatások és attrakciók kialakítása; nem használt ingatlanok turisztikai célú hasznosítása.
- **Finanszírozási igény:** A fejlesztési igény az FVS-ben azonosított intézkedések alapján elérheti az 5 milliárd forintot.
- **Bevonható források:** elsősorban magánbefektető vagy egyéb piaci finanszírozási forrás.

Agrárpiaci innováció

- **Tartalma:** Enying gazdasági szerkezetében jelentős súlyt képviselnek a mezőgazdasági vállalkozások. A vállalkozások versenyképességének javítása érdekében szükséges fejlesztési forrásokat bevonni.
- **Projektek:** A helyi vállalkozások (vagy egyéb, a településen megjeleni tervező befektetők) kutatás-fejlesztés és innovációs célú beruházásai, újszerű megoldások alkalmazása, általános vállalkozásfejlesztés (technológiafejlesztés, telephelyfejlesztés, export piaci megjelenés).
- **Finanszírozási igény:** A fejlesztési igény az FVS-ben azonosított intézkedések alapján elérheti az 1 milliárd forintot.
- **Bevonható források:** elsősorban a vállalkozások saját forrásai, piaci hitelek, GINOP-Plusz vissza nem térítendő támogatások és kedvezményes hitelek.

Bérlakás program

- **Tartalma:** Szolgálati lakások, helyi vállalkozások munkaerő-szükségletéhez illeszkedő bérlakások kialakítása
- **Projektek:** Bérlakások építése.
- **Finanszírozási igény:** A fejlesztési igény az FVS-ben azonosított intézkedések alapján elérheti az 1,5 milliárd forintot.
- **Bevonható források:** együttműködő vállalkozások befektetései, egyéb piaci hitelek, bérlakás építésére időszakosan elérhető költségvetési vissza nem térítendő források

Kihasztnálatlan területek hasznosítása, iparterület kialakítása

- **Tartalma:** A kihasztnálatlan épületek hasznosítására vonatkozó megvalósíthatósági tanulmányt követően a jelenleg nem használ majorsági és vasúti épületek piaci típusú hasznosítása javasolt.
- **Projektek:** Ingatlanfejlesztések, épületek üzleti célú hasznosítása. A kastély épületének részben piaci célú hasznosítása.
- **Finanszírozási igény:** A projektek konkrét tartalmától – a megvalósíthatósági tanulmány javaslataitól – függően változó.
- **Bevonható források:** magánbefektetői hozzájárulások, egyéb piaci hitelek, GINOP Plusz, TOP Plusz

Épületenergetikai, közvilágítás

- **Tartalma:** Energetikai célú beavatkozások elsősorban épületenergetika területén.
- **Projektek:** Önkormányzati épületek komplex energetikai felújítása (kulturális intézmények, oktatási célú intézmények fejlesztése).
- **Finanszírozási igény:** A fejlesztési igény az FVS-ben azonosított intézkedések alapján elérheti az 1,5 milliárd forintot.
- **Bevonható források:** TOP Plusz pénzügyi eszköz, ESCO finanszírozás

6. MELLÉKLET:

6.1. melléklet: Enying legnagyobb vállalkozásai

Legnagyobb árbevétellel és 10 főnél nagyobb foglalkoztatottal rendelkező Enying székhelyű, telephelyű vagy fióktelepű vállalkozások
ALDI Magyarország Élelmiszer Bt. (Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem)
Alsótekeresi Faiskola Kft. (Egyéb évelő növény termesztése)
Enyingi Zrt. (Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése)
FERTILIA TRANS Kft. (Közúti áruszállítás)
Flóra Virágvarázs 2008 Kft. (Dísznövény, vetőmag, műtrágya, hobbiállat-eledelek kiskereskedelme)
GETOARI Kft. (kenyér és péksütemény)
INCON-LOGISTIC Kft. (Egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatás)
KABÓKA Kft. (Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése)
Kroll Cargo Kft. (Egyéb m.n.s. új áru kiskereskedelme)
LIDL Magyarország Bt. (Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem)
Magyar és Társa 2000 Kft. (Villanyszerelés)
Magyar Posta Zrt. (Postai tevékenység (egyetemes kötelezettséggel))
MBH Bank Nyrt. (Egyéb monetáris közvetítés)
MEZŐSZÖV ZRT. (Gabonaféle - kivéve: rizs -, hüvelyes növény, olajos mag termesztése)
MIKÓ & MIKÓ Kft. (Gabonaféle - kivéve: rizs -, hüvelyes növény, olajos mag termesztése)
Nyikos Család Kft. (Éttermi, mozgó vendéglátás)
Penny (Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem)
SIBO Csomagolástechnikai Kft. (Papír csomagolóeszköz gyártása)
Simon Sütöde Kft. (Kenyér; friss pékáru gyártása)
Technospring Kft. (Közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek gyártása)

forrás: <https://creditonline.hu/advanced/search/64f9d8ec10445b72b5c44c1e/results>

6.2. melléklet: Interjúalanyok

Az elemzés készítése során felkeresett interjúalanyok
Mikó és Mikó Kft.
Alsótekeresi Faiskola Kft. (Barabits Elemér)
Turul Apartman és vendéglő (Nyikos István)
Kabóka Kft.
COOP üzletvezető

6.3. sz. melléklet: Enying stratégiai célrendszere

Stratégiai cél	Rész cél	Intézkedés
I. I. Városi kohézió megteremtése	I.1. Együttműködő városi közösség felépítése, identitásfejlesztés	<p>I.1.1. Helyi lakosság bevonását biztosító közösségi, kommunikációs stratégia kialakítása fejlesztése</p> <p>I.1.2. Községi, szabadidős, térségi vonzerővel bíró programok szervezése</p> <p>I.1.3. Helyi és kisközségi hagyományokhoz kapcsolódó óvodai nevelési programok kidolgozása</p> <p>I.1.4. Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése</p> <p>I.1.5. Környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók és képzések</p>
	I.2. Társadalmi befogadás erősítése	<p>I.2.1. Hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának növelése</p> <p>I.2.2. Komplex felzárkóztató programok kidolgozása</p> <p>I.2.3. Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése</p> <p>I.2.4. Krízishelyzetben lévő családok támogatása</p> <p>I.2.5. Otthoni időskori ellátóhálózat fejlesztése</p> <p>I.2.6. Fiatalok integrációjának elősegítését, valamint aktivitásuk és társadalmi kohéziójuk növelését szolgáló élménypedagógiai és fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása</p> <p>I.2.7. Az egészségi állapot személyi és infrastrukturális feltételeinek javítása</p>
II. II. Élhető gazdasági központ kialakítása	II.1. Élhető, működő városi élettér létrehozása	<p>II.1.1. Zöld város program folytatása</p> <p>II.1.2. Főutca-program megvalósítása</p> <p>II.1.3. Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése, természetes vízmegtartó megoldások kialakítása – kisvízfolyásokkal történő kapcsolat</p> <p>II.1.4. Belterületi és külterületi utak felújítása</p>
	II.2. A helyi gazdaság alapjainak megteremtése	<p>II.2.1. Kihasztnálatlan épületek és területek közösségi és gazdasági célú hasznosítása</p> <p>II.2.2. Infókommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása</p> <p>II.2.3. Településmarketing</p> <p>II.2.4. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése</p>

	II.3. A gazdaság sokrétűségének kialakítása	II.3.1. A járási szintű turizmusfejlesztési koncepció, turisztikai együttműködések II.3.2. Balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások fejlesztése II.3.3. A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése
--	---	--

6.4. sz. melléklet: Nem megtérülő elemeket tartalmazó intézkedések és lehetséges források

Beavatkozás megnevezése	Bevélettermelő elem - megjegyzés	Lehetséges forrás	Prioritás
Megvalósíthatósági tanulmány készítése	A kihasználatlan épületek hasznosításának folyamatában már javasolt piaci szereplőkkel egyeztetni. A beavatkozás közvetlenül ugyanakkor nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz, GINOP Plusz), saját forrás	(1) Bevélettermelő projektek előkészítése
Turizmusfejlesztési koncepció megalkotása	A koncepció megalkotása közvetlenül nem termel bevételt.	TOP Plusz (turizmusfejlesztés), Kisfaludy program, GINOP Plusz	(1) Bevélettermelő projektek előkészítése
Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz, KEHOP Plusz)	
Közösségi, rekreációs területek fejlesztése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Komplex zöldfelület-gazdálkodást támogató rendszerek kiépítése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (DIMOP Plusz, TOP Plusz)	
A Fő utca közterület-rendezeése és zöldfelületi megújítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Városon belüli csapadékvíz elvezetés megoldása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (KEHOP Plusz)	
Ökológiai folyosók természetvédelmi célú rendezése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (KEHOP Plusz, LIFE+)	
Városi applikáció kidolgozása	Helyi vállalkozók megjelenésének lehetősége, reklám és városmarketing tevékenység akár közvetlenül is teremthet bevételt, de nem jellemző.	Vissza nem térítendő támogatás (DIMOP Plusz, TOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók

Beavatkozás megnevezése	Bevé尔特ermelő elem - megjegyzés	Lehetséges forrás	Prioritás
Szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, e-gazdaság, e-gazdasági szereplők vonzása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (DIMOP Plusz, GINOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Bizonyos települési szolgáltatások térségi szintű szervezését segítő okos megoldások (erőforrásmegosztási célból)	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (DIMOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület, online településmarketing és információs rendszerek létrehozása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (DIMOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Belterületi utak felújítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Külterületi utak felújítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Regionális jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Helyi jelentőségű kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Lakossági kommunikáció stratégia és humánerőforrás fejlesztés	Közvetlenül nem termel bevételt.	Saját forrás	
A település kommunikációs platformjainak és kommunikációs infrastruktúrájának a fejlesztése (online és offline)	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	

Beavatkozás megnevezése	Bevéeltermelő elem - megjegyzés	Lehetséges forrás	Prioritás
Kulturális intézmény fejlesztése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Települési ifjúsági és közösségi rendezvények szervezése	Helyi együttműködő vállalkozás bevonására lehet lehetőség.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz), együttműködő helyi gazdasági szereplő	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Civil szervezetek támogatása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (hazai civil pályázatok, közvetlen EU-s források)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Civil egyeztető fórum	Közvetlenül nem termel bevételt.	Saját forrás	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Helyi hagyományokhoz és sajátosságokhoz kapcsolódó nevelési program kialakítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Képzéssorozat a település intézményei számára	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Szemléletformáló lakossági akciók	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatás biztosítása közösségi terek kialakítása, fenntartása céljából	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (GINOP Plusz, VP)	
Digitális kompetencia fejlesztése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz, TOP Plusz)	
ESZI humánerőforrás fejlesztés	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	
Óvodai és iskolai szociális program bővítése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	
HH térkép készítése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz, TOP Plusz)	
Krízishelyzetben lévő családok támogatása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	

Beavatkozás megnevezése	Bevélettermelő elem - megjegyzés	Lehetséges forrás	Prioritás
Otthoni jelzőrendszeres szolgáltatás kialakítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	
Nappali ápolás időbeli kiterjesztése	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	
Biztos kezdet gyerekház és tanoda létrehozása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	
Óvodai felzárkóztató programok kidolgozása, alkalmazása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	
ILMT PROGRAM	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	
Nyári gyermekfelügyelet biztosítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Fiatalok bevonása döntéselőkészítési folyamatokba	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)	(1) Vállalkozói és vagy civil partnerek bevonhatók
Óvodai intézmények felújítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz)	
Prevenációs programok feltételeinek javítása	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz, EFOP Plusz)	
Fogorvosi rendelő korszerűsítése szolgálati lakások kialakításával	Közvetlenül nem termel bevételt.	Vissza nem térítendő támogatás (TOP Plusz, EFOP Plusz)	

6.5. sz. melléklet: Bevételek termelő elemeket tartalmazó intézkedések és lehetséges források

Beavatkozás megnevezése	Bevételek termelő elem - megjegyzés	Lehetséges forrás
Önkormányzati tulajdonú, közösségi épületek felújítása	Az energetikai korszerűsítés költségmegtakarítással jár.	TOP Plusz VNT és TOP Plusz pénzügyi eszköz. ESCO finanszírozás.
Kastély: co-working iroda, rendezvénytér, vendéglátó létesítmények, helytörténeti látványosság, befektetők keresése	A kastély – legalább részben – valamilyen piaci típusú hasznosítása javasolt. Ez bevételt termel.	Magánbefektető; egyéb piaci finanszírozás.
Barnamezős területek és egyéb épületek felújítása és hasznosítása	A kihasználatlan majorsági épületek és vasúti épületek piaci típusú hasznosítása javasolt.	Magánbefektető; egyéb piaci finanszírozás.
Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása	A Turizmusfejlesztési koncepció elkészítését követően elvégezhető, de elsősorban piaci hozzájárulás mellett megvalósítható beruházások.	Magánbefektető; egyéb piaci finanszírozás; TOP Plusz; Kisfaludy Program
Turisztikai szolgáltatás fejlesztés	A Turizmusfejlesztési koncepció elkészítését követően elvégezhető, de elsősorban piaci hozzájárulás mellett megvalósítható beruházások.	Magánbefektető; egyéb piaci finanszírozás; TOP Plusz; Kisfaludy Program
Turisztikai szállásfejlesztés	A Turizmusfejlesztési koncepció elkészítését követően elvégezhető, de elsősorban piaci hozzájárulás mellett megvalósítható beruházások.	Magánbefektető; egyéb piaci finanszírozás; TOP Plusz
K+F aktivitás és adaptáció, illetve az innovációs teljesítmény növelése az agrárgazdasági vállalkozásokban	Közvetett vállalkozásfejlesztés, versenyképesség javulása a helyi vállalkozók körében.	Magánbefektető, egyéb piaci finanszírozás; GINOP-Plusz (VNT és kedvezményes hitel); Széchenyi Kártya termékek
Rövid ellátási láncok fejlesztése	Vállalkozásfejlesztés, helyi gazdasági szereplők versenyképességének javulása	TOP Plusz (helyi gazdaság fejlesztése), GINOP Plusz, Vidékfejlesztési Program
Bérlakásprogram megvalósítása, fecskeházak és szolgálati lakások építése		Vissza nem térítendő támogatás (EFOP Plusz)
Távmunka támogatása infrastruktúrával és eszközökkel	A közösségi iroda kialakítására lehetőség lehet piaci alapon is.	Magánbefektető; egyéb piaci finanszírozás; Vissza nem térítendő támogatás